

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิทยานิพนธ์

ของ

โตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มีนาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิทยานิพนธ์
ของ
โดมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มีนาคม 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

NEEDS ASSESSMENT FOR LIFE SKILLS DEVELOPMENT GUIDELINES
FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS AT VITHIDHAM SCHOOL
SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

BY
DOMERIT UAKINGPET

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Curriculum and Instruction
at Sakon Nakhon Rajabhat University

March 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ โดมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ดร.อุษา ปราบหงษ์) (ดร.พจมาน ชำนาญกิจ) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาพันธ์ กุลไพบุตร) แต่งตั้งเพิ่มเติม (รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ดร.จิระพร ราชสิงห์) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....
(ดร.อุษา ปราบหงษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพ็ชรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 23 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีจาก ดร.พจมาน ชำนาญกิจ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้น จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ ครูช่อลดา สัพโส ครูจริยา เชื้อคำเพ็ง ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ ที่ช่วยเรียบเรียงและขัดเกลาบทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณ ท่านนฤที คำธิศรี ประธานกรรมการโรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ครูยุพิน ศรีชาติ ตำแหน่งรักษาการครูใหญ่ ที่ได้กรุณา ให้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทุกชั้นปี รวมทั้งครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูล มาโดยตลอด จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสกลนคร คณะครู นักเรียน และ ผู้ปกครองของนักเรียน ที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ตลอดจนเครือญาติทุกคนที่เป็นแรงกระตุ้นให้กำลังใจช่วยเหลือ สนับสนุนด้วยดีตลอดมา คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดาของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตนและบรรลุผลสำเร็จ ในปัจจุบัน

โตมฤที เอื้อกิ่งเพชร

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้วิจัย	โตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.พจมาน ชำนาญกิจ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย
ปริญญา	ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) เปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน 3) ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน 4) เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน 5) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และ 6) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยที่ทักษะชีวิต แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กลุ่มตัวอย่าง 312 คน ประกอบด้วย นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน และ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ การวิเคราะห์ค่าที่ชนิดสองกลุ่มอิสระกัน (Independent Samples t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ตอบ ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนในภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีก 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามความคิดเห็นของทั้งกลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนในภาพรวม ตามความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีก 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน มีค่าเป็นบวกทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
- 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 3) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ
- 4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

6. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน มีหลากหลายแนวทาง อาทิ

- 1) ควรบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ
- 2) เสริมการจัดการห้องเรียน และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ฝึกให้นักเรียนรู้จักจัดการกับอารมณ์และจิตใจของตนเองด้วยเทคนิคที่หลากหลายทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Coaching) และ
- 4) สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

TITLE	Needs Assessment for Life Skills Development Guidelines for Primary School Students at Vithidham School Sakon Nakhon Rajabhat University
AUTHOR	Domerit Uakingpet
ADVISERS	Dr. Potchaman Chamnankit Assoc. Prof. Dr. Sumran Gumjudpai
DEGREE	M.Ed. (Curriculum and Instruction)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to examine the expectations concerning life skills of primary school students at Vithidham School of Sakon Nakhon Rajabhat University, 2) to compare the expectations concerning students' life skills as perceived by participants with different status, 3) to explore the current conditions concerning students' life skills, and 4) to compare current conditions of students' life skills as perceived by participants with different status, 5) to assess the needs for developing students' life skills, and 6) to establish the guidelines for developing students' life skills, which were divided into four aspects: 1) self-awareness and empathy, 2) creative critical thinking, decision-making, and problems-solving, 3) emotion and stress management, and 4) building good interpersonal skills. The sample consisted of 312 participants, including 138 primary school students studying at Vithidham School Sakon Nakhon Rajabhat University in the academic year 2019, 138 parents, and 36 teachers and members of basic education school board. The instruments were three sets of questionnaires concerning current conditions and expectations on students' life skills, an interview form about the guidelines for developing students' life skills. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, PNI_{modified}, Independent Samples t-test, and One-Way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The expectations concerning students' life skills as perceived by participants, as a whole and each aspect were at a high level.
2. The expectations toward students' life skills as perceived by participants were statistically significant different at the .05 level. When considering in each aspect, there was statistically significant difference at the .05 level in terms of building good interpersonal skills, meanwhile there were not different in other two aspects.
3. The current conditions on student life skills as perceived by students and parents as a whole were at a high level in overall and each aspect.
4. The current conditions on student life skills as perceived by students and parents were not different. When considering in each aspect, the aspects of creative critical thinking, decision making and problem solving were statistically significant different at the .05 level. In terms of emotion and stress management, there was statistically significant difference at the .05 level. The other aspects showed no difference.
5. The need identification for developing students' life skills was positive in overall and each aspect. The students' life skills needing improvement in accordance with the expectations were ranked in descending order: 1) emotion and stress management, 2) creative critical thinking, decision making, and problem solving, 3) building good interpersonal skills, and 4) self-awareness and empathy.
6. The guidelines for developing students' life skills should include:
 - 1) Integration of a project-based learning management with other teaching and learning approaches,
 - 2) Enhancement of classroom management and effective communication,
 - 3) Provision of opportunities for students to learn how to cope with individual emotion and stress through various techniques both in and outside the classroom. Through this process, cooperative learning process should be implemented under teacher coaching,
 - and 4) Creating supportive learning environment so as to facilitate educational harmony between home and school.

Keywords: Life Skills, Need Analysis

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	11
โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	12
ข้อมูลโรงเรียน	12
การจัดการเรียนรู้	13
ความต้องการจำเป็น	14
ความหมายของความต้องการจำเป็น	14
ประเภทของความต้องการจำเป็น	15
การประเมินความต้องการจำเป็น	16
ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น	17
การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น	17
ทักษะชีวิต	19
ความหมายของทักษะชีวิต	19
ความสำคัญของทักษะชีวิต	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
องค์ประกอบของทักษะชีวิต	21
การประเมินทักษะชีวิต	27
แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
งานวิจัยในประเทศ	36
งานวิจัยต่างประเทศ	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา	52
ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน	61
ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน	69
ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะ ชีวิตของนักเรียน	70
ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน	75
5 สรุปล ผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย	81
ขอบเขตของการวิจัย	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สรุปล ผล	85
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย	104
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูล	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
ภาคผนวก ง ค่าคุณภาพเครื่องมือ	138
ภาคผนวก จ ภาพประกอบกิจกรรมเก็บข้อมูลแบบสอบถาม	148
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบกิจกรรมวิเคราะห์เนื้อหา	156
ประวัติย่อของผู้วิจัย	162

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	23
2 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	24
3 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	25
4 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	26
5 ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา	53
6 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One way ANOVA)	61
7 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน	63
8 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน โดยการทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test)	69
9 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และลำดับความสำคัญของการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียน	70
10 แบบสรุปผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถามการวิเคราะห์ความต้องการ จำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	139

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 รายละเอียดตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิต สำหรับหาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	141
12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตัวชี้วัด (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามในสภาพ “ความคาดหวัง” ของทักษะชีวิตนักเรียน	144
13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตัวชี้วัด (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามในสภาพ “สภาพปัจจุบัน” ของทักษะชีวิตนักเรียน	146

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
2 แผนภูมิการจัดการเรียนรู้และการใช้คำถาม R-C-A ที่สร้างทักษะชีวิต พื้นฐานในการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	32
3 องค์ประกอบของพฤติกรรมมนุษย์	34

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ซึ่งเป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดกรอบที่จะบรรลุไว้ว่า เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน บนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะ และทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 5)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญหลายประการ ทั้งด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการคิด ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 10)

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นรูปแบบพื้นฐานของทักษะชีวิต บางครั้งก็เรียกว่า “ชิ้นส่วนที่ขาดหายไป” เพราะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่เชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการเข้ากับทักษะเฉพาะด้านที่สำคัญเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สถานที่ทำงาน และการใช้ชีวิตตามปกติ เนื่องจากสถานการณ์โลกในปัจจุบันได้สอนให้รู้ว่า มีอันตรายอยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ถ้าเยาวชนเติบโตขึ้นโดยมีเพียงความรู้ แต่ขาดทักษะทางอารมณ์ ทักษะทางสังคมและ

จริยธรรมที่มั่นคง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีพ ดังนั้น การบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการและการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเข้าด้วยกัน จึงเป็นมาตรฐานที่แท้จริงของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับโลกในยุคปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้า (ทีมนงานไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย, 2555, หน้า 9)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาพลเมืองและพลโลก ต้องให้ความสนใจการเรียนรู้ทั้งทักษะเชิงวิชาการและทักษะชีวิตควบคู่กันไป ซึ่งทักษะชีวิตนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้คำจำกัดความเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัว ในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต โดยทักษะชีวิตมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (ทีมนงานไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย, 2555, หน้า 11)

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นสถานศึกษาที่เป็นส่วนงานของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักธรรมได้เหมาะสมตามวัย มีความสุขในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตสมวัย มีทักษะในการแสวงหาความรู้ การคิด การแก้ปัญหา การประยุกต์ การสร้างสรรค์และการสื่อสาร มีความรู้ในกลุ่มสาระเชิงวิชาการที่สำคัญโดยเฉพาะในส่วนที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ มีทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอย่างธรรมดาและพอเพียง มีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย มีความเป็นมิตร รักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีสมรรถนะในการเป็นพลเมืองและพลโลก (คณะกรรมการสถานศึกษา, 2561, หน้า 3-5)

จากความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทักษะเชิงวิชาการและทักษะชีวิตควบคู่กัน ไปดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะมีบทบาททั้งเป็นผู้ปกครองนักเรียนและเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need assessment) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยที่ความต้องการจำเป็นนี้ เป็นความแตกต่างระหว่างทักษะชีวิตของนักเรียนที่คาดหวังกับทักษะชีวิตของนักเรียนที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง

เพื่อให้ตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมี 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครองของนักเรียน ในการวางแผน ส่งเสริม และพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อให้เป็นเยาวชนผู้มีความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย การสร้างเสริมความสัมพันธ์ อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัว ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามเป้าหมายของโรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน วิทยาลัยวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีสถานภาพต่างกัน เป็นอย่างไร
3. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร
4. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียน วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพ ต่างกัน เป็นอย่างไร
5. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน วิทยาลัยวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร
6. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
5. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ได้ทราบความคาดหวัง และสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ได้ทราบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. ได้แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถึธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถึธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น นักเรียน จำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาทักษะชีวิตภายใต้ขอบเขต หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญไว้ 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- 2.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 2.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
- 2.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

- 3.1.1 นักเรียน
- 3.1.2 ผู้ปกครองของนักเรียน
- 3.1.3 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

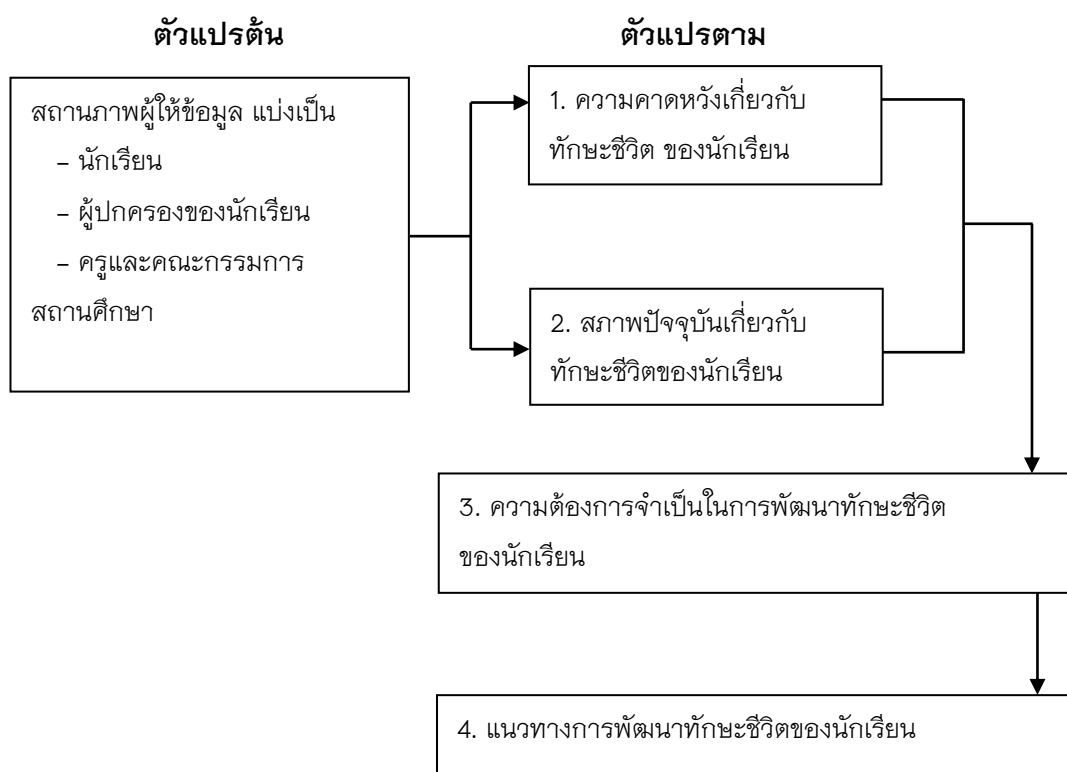
- 3.2.1 ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.4 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถทางพฤติกรรมที่ใช้ปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรับมือกับความจำเป็นหรือความต้องการต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความสามารถดังกล่าวสามารถพัฒนาได้ตามช่วงวัย และตามความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถทางพฤติกรรมของนักเรียน ที่ใช้ปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สามารถรับมือกับความจำเป็นหรือความต้องการต่อการดำรงชีวิต ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความสามารถดังกล่าวสามารถพัฒนาได้ อันประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และแบ่งเป็น 43 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจ 2) แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ 3) บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง 4) เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้ 5) ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 6) แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 7) ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ 8) ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น 9) ชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น 10) แสดงความรู้สึกรักตนเองและผู้อื่น 11) ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม 12) แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม 13) บอก บรรยาย เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อนให้ผู้อื่นรับรู้ 14) กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ และ 15) ยอมรับในความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่ดีของผู้อื่น

1.2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบ ที่เป็นแนวทางในการแก้ไข ปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ 2) มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ 3) วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้ 4) คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล 5) สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยงและจินตนาการ 6) วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน และ 7) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกรักษาปัญหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์

1.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้
- 2) แสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ
- 3) ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- 4) จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
- 5) ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์
- 6) กำหนดแนวทาง หรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง
- 7) เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผล และข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก
- 8) วิเคราะห์และเลือกวิธีการหรือกิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม และ
- 9) มีอารมณ์ขัน

1.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ และรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด
- 2) รักษาความลับของเพื่อน
- 3) ใช้ภาษาพูดภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลายสบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้
- 4) แสดงออก หรือสะท้อนความรู้สึก หรือการกระทำของตนเอง ที่แสดงว่าเข้าใจ และใส่ใจผู้อื่น
- 5) ชื่นชมความสำเร็จ ความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อน ด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้
- 6) กล้ายืนยันทักษะ ความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้
- 7) หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง
- 8) ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพหรือเสียน้ำใจ
- 9) ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้
- 10) ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย
- 11) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงาน จากการสร้างสรรค์ร่วมกัน
- 12) ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงของกลุ่ม ชั้นเรียน และสังคม

2. สถานภาพผู้ให้ข้อมูล หมายถึง บุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนได้ อันได้แก่

2.1 นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2 ผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กันกับนักเรียนในข้อ 2.1

2.3 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน หมายถึง สภาพของทักษะชีวิตของนักเรียนที่ปรารถนา หรืออยากให้ปรากฏในช่วงเวลานั้น โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ความคาดหวังนี้วัดได้จากแบบสอบถามความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน หมายถึง สภาพทักษะชีวิตของนักเรียนที่ปรากฏให้เห็นในช่วงเวลานั้น โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนแต่ละคน สภาพปัจจุบันนี้ วัดได้จากแบบสอบถามความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน หมายถึง ความแตกต่างระหว่าง ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน (I) กับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน (D) ซึ่งความต้องการจำเป็นนี้ นิยมใช้วิธีการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยคำนวณจากการ “เอาค่าความคาดหวัง (I) ลบด้วยค่าสภาพปัจจุบัน (D) จากนั้นหารด้วยค่าสภาพปัจจุบัน (D) ซึ่งถ้าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวก แสดงว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง อันบ่งบอกถึงสภาพปัญหาที่จำเป็นได้รับการพัฒนา

6. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน หมายถึง วิธีการ กิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่วางไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการออกแบบรายละเอียด สำหรับใช้ส่งเสริม กระตุ้น หรือพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ซึ่งแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนนี้ ได้จากการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถิธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 - 2.1 ข้อมูลโรงเรียน
 - 2.2 การจัดการเรียนรู้
3. ความต้องการจำเป็น
 - 3.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น
 - 3.2 ประเภทของความต้องการจำเป็น
 - 3.3 การประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.4 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.5 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
4. ทักษะชีวิต
 - 4.1 ความหมายของทักษะชีวิต
 - 4.2 ความสำคัญของทักษะชีวิต
 - 4.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
 - 4.4 การประเมินทักษะชีวิต
 - 4.5 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 3) ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

โดยมีจุดหมาย คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ดังนี้ 1) มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 7) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นจัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษา ทั้งวิสัยทัศน์ จุดหมาย และสมรรถนะนั้น เสมือนกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนา และเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิต โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิต ตามความคาดหวังของหลักสูตรตามช่วงวัย ในแต่ละชั้นปี

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ข้อมูลโรงเรียน

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (คณะกรรมการสถานศึกษา, 2561, หน้า 3-5) เป็นสถานศึกษาที่เป็นส่วนงานของสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ 680 หมู่ 11 ถนนนิตโย ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47000 จัดการศึกษา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับประถมศึกษา เริ่มเปิดเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2553

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน คือ เป็นองค์กรเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีจิตสาธารณะ มีความสุข ใฝ่เรียนรู้ และเข้าใจชีวิตแบบองค์รวมตามหลักธรรมะ ธรรมชาติ ธรรมดา ความพอเพียง เพื่อความสุขอันยั่งยืนของชีวิตและสังคม

พันธกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย

1. พัฒนาผู้เรียน ให้เรียนรู้เต็มศักยภาพของแต่ละคนเป็นองค์รวมตามหลักธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. พัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีสติสัมปชัญญะ ร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างเป็น กัลยาณมิตรอย่างสม่ำเสมอ

3. พัฒนาคอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา

4. ประสานความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร และหน่วยงานในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านข้อมูล วิทยากร ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและสถานที่

5. ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายโรงเรียนที่เป็นกัลยาณมิตร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักธรรมได้เหมาะสมตามวัย
2. ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตสมวัย
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ การคิด การแก้ปัญหา การประยุกต์ การสร้างสรรค์ และการสื่อสาร
4. ผู้เรียนมีความรู้ในกลุ่มสาระเชิงวิชาการที่สำคัญโดยเฉพาะในส่วนที่ ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ อย่างธรรมดาและพอเพียง
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพร่างกาย
6. ผู้เรียนมีความเป็นมิตร รักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นพลเมืองและพลโลก

2. การจัดการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์ (คณะกรรมการสถานศึกษา, 2561, หน้า 21) เน้นให้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ (Active Learning) การเรียนแบบร่วมมือ (Co-operative Learning) การสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project-based Learning) เรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักธรรมชาติ สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม อย่างเกื้อกูล มีความเป็นไทย มีจิตสาธารณะและมีความพอเพียงครุมีบทบาทในการเป็น ผู้ให้ความสะดวก (Facilitator) โดยบูรณาการหลักธรรมสู่กระบวนการเรียนรู้ มีทักษะ

ที่เป็นจุดเน้น คือ ทักษะชีวิต และทักษะการคิด โดยมุ่งจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วมที่เป็นกัลยาณมิตร โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน เต็มศักยภาพ มาตรฐานของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จัดเป็นสถานศึกษาท้องถิ่น ที่มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกรอบของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้นแนวทางการพัฒนาผู้เรียน จึงออกแบบและวางแผนโดยการบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการให้เข้ากับการเรียนรู้ ทางอารมณ์และสังคม หรือทักษะชีวิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียน มีความสุขในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตสมวัย ตามความคาดหวังของโรงเรียนต่อไป

ความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548, หน้า 40) ได้สรุปความหมายของความต้องการ จำเป็นไว้ ตามการกำหนดความต้องการจำเป็นโดยการนิยามความแตกต่างในลักษณะ เป็นคำนาม ที่จะแสดงผลที่ได้รับซึ่งสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และตามการกำหนด ความต้องการจำเป็นโดยมุ่งไปสิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่พึงปรารถนา เพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่าง ที่เกิดขึ้น ในกรณีนี้ความต้องการจำเป็นถูกใช้เป็นคำกริยา ผลที่ได้รับสะท้อนแนวทางการ แก้ไขปัญหา หรือวิถีทางที่จะไปสู่จุดมุ่งหมาย

ก่องเกียรติ รัชชธรรม (2556, หน้า 100) ได้สรุปความหมายของ ความต้องการจำเป็นไว้ว่า หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอยู่จริง ในปัจจุบัน ที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหน่วยงาน ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพความแตกต่าง ระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพ ที่เป็นอยู่จริง

ศิริพร อาจปักษา (2557, หน้า 14) ได้สรุปความหมายของความต้องการ จำเป็นว่า หมายถึง สภาพปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อบุคคล หน่วยงาน ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

ธัญชนก ศิริโสภิตกุล (2558, หน้า 3) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง การระบุความแตกต่างด้านจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊ก ที่ครอบคลุม ด้านความถูกต้อง ความเป็นส่วนตัว ความน่าเชื่อถือ ความเคารพ และความสร้างสรรค์ ระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง

จะเห็นได้ว่าการกล่าวถึงความต้องการจำเป็น จำเป็นต้องเรียนรู้ความหมาย ของความคาดหวังด้วย โดยที่ความหมายของความคาดหวังนั้นมีผู้กล่าวและสรุปไว้ หลากหลาย เช่น หมายถึง ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น ๆ ที่คาดการณ์ไว้ โดยมีพื้นฐานของความรู้สึก ความเชื่อมั่นต่อระดับผลงานสิ่งใด สิ่งหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยความคาดหวังของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันจากภูมิหลัง ประสบการณ์ ความรับผิดชอบ เพื่อสนองความต้องการของตนเองกับการที่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ (ก่องเกียรติ รักษธรรม, 2556, หน้า 99) และอีกความหมายคือ ความรู้สึก ความต้องการ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีการคาดคะเนหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลต่อสิ่งนั้น (สัจจา โสภกา, 2556, หน้า 11) โดยสรุปแล้ว ความคาดหวัง จึงหมายถึง สภาพที่ปรารถนาให้ปรากฏต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการคาดคะเน หรือคาดการณ์ไว้ ซึ่งระดับความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลต่อสิ่งนั้น

ดังนั้น จึงสรุปความหมายของความต้องการจำเป็นได้ว่า หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริงในปัจจุบัน ที่ต้องการได้รับการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้ตอบสนองต่อสิ่งนั้นอย่างเพียงพอ

2. ประเภทของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548, หน้า 76) ได้จัดประเภทของความต้องการจำเป็น ออกเป็นหลายมิติ เช่น มิติของช่วงเวลา มิติสิ่งที่ประเมิน มิติกลุ่มเป้าหมาย มิติลักษณะข้อมูล มิติช่วงเวลาการประเมิน เป็นต้น แต่วิธีการจัดประเภทที่มีประโยชน์ต่อการวางแผน การประเมินความต้องการจำเป็น คือ การจัดประเภทความต้องการจำเป็นตามกลุ่มของ ผู้เป็นเจ้าของความต้องการจำเป็นซึ่งแยกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็น ระดับปฐมภูมิ เป็นความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ 2) ความต้องการจำเป็นระดับ ทุตติภูมิ ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ และ 3) ความต้องการจำเป็นระดับ ตติภูมิ ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานหรือแนวทางการ แก้ไขปัญหา

3. การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548, หน้า 62) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็น จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ก่องเกียรติ รัชชธรรม (2556, หน้า 101) ได้สรุปความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพเป็นอยู่จริงที่สังเกตได้ กับสภาพที่คาดหวังที่ควรจะเป็น แล้วนำผลของความต่างนั้นมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือก หรือหาวิธีแก้ไขปัญหา ได้ตรงสภาพหรือความต้องการที่แท้จริงอันเนื่องจากการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ศิริพร อัจปักษา (2557, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาได้ตรงกับสภาพหรือความต้องการที่แท้จริง การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเครื่องมือในการวางแผนให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมาย ที่ทำได้ทั้งก่อนและหลังสิ้นสุดโครงการ นอกจากนี้การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเทคนิคที่ช่วยในการสำรวจความต้องการหรือปัญหาที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ซึ่งนอกจากจะสะท้อนปัญหาที่จะต้องแก้ไขแล้ว ยังสามารถนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมิน เพื่อกำหนดความแตกต่างของความคาดหวัง กับสภาพปัจจุบัน โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด

4. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

ลูวิมล ว่องวาณิช (2548, หน้า 105) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นโดยแบ่งระยะดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะแรก เป็นระยะก่อนการประเมินประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะให้เกิด กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และ 2) ขั้นตอนการออกแบบการประเมิน เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามประเภท ขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงาน ด้านทรัพยากร ค่าใช้จ่าย และเวลาในการดำเนินงาน

2. ระยะที่สอง เป็นระยะระหว่างการประเมิน มีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3. ระยะที่สาม ระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น

5. การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ลูวิมล ว่องวาณิช (2548, หน้า 263-279) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีจำกัด การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ที่มีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดล ความแตกต่าง (Discrepancy Model) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ ($I = \text{Importance}$) ของข้อความนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Should Be” และมาตรวัดที่แสดงระดับที่ข้อรายการนั้นได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล ($D = \text{Degree of Success}$) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Is” โดยสูตรในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า Rank Order of Difference Scores

$$MDF = I - D$$

2. วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น ซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้

$$PNI = (I - D) \times I$$

3. วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการที่หาผลต่างของ (I - D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

4. การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวังและสภาพที่เกิดขึ้นจริง จุดที่ใช้แบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงหรือต่ำที่กำหนดหรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (Cut off Score)

ธัญชนก ศิริโสภิตกุล (2558, หน้า 3) กล่าวว่า การจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หมายถึง การเปรียบเทียบน้ำหนัก ความสำคัญของความต้องการจำเป็น และสรุปเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญลดหลั่นกัน ตามลำดับจากความสำคัญมากที่สุดถึงความสำคัญน้อยที่สุดของจริยธรรมในการใช้เฟซบุ๊ก ที่ครอบคลุม ด้านความถูกต้อง ความเป็นส่วนตัว ความน่าเชื่อถือ ความเคารพ และความสร้างสรรค์

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง ซึ่งให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบโดยระบุทักษะที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด ด้วยวิธีการหาค่าดัชนี PNI_{modified} อันเป็นค่าที่ได้จากผลต่างของระดับมาตรฐานวัดค่าสภาพความคาดหวังและค่าสภาพปัจจุบัน แล้วจึงเทียบกับระดับมาตรฐานวัดค่าสภาพปัจจุบัน ค่าดัชนี PNI_{modified} นั้นหากมีค่ามากแสดงว่าเป็นสภาพที่มีความต้องการจำเป็นมาก

ทักษะชีวิต

1. ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization (WHO), 1997, p. 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า “Life skills are abilities for adaptive and positive behavior” แปลได้ว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับตัวและพฤติกรรมในทางที่ดี

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 7) กล่าวถึงทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554, หน้า 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2555, หน้า 7) ให้ความหมายของทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยาที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้ในอนาคต

เอกสารการสอนชุดวิชาทักษะชีวิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาทักษะชีวิต, 2559, หน้า 7) สรุปความหมายของคำว่า ทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นความสามารถที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพกายและจิต เพื่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างปกติสุข เมื่อเกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรม ความเครียด และแรงกดดันที่เกิดขึ้นในชีวิต จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถเชิงจิตสังคมอันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

สำนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2561, หน้า 244) ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของบุคคล ในเชิงสังคมจิตวิทยา ความคิดวิเคราะห์ ความพยายามเพิ่มพูนปฏิสัมพันธ์ของตนกับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม

บรรพต แสนสุวรรณ (2561, หน้า 13) ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2561, หน้า 1) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ รอบตัว อย่างเหมาะสม ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถทางพฤติกรรมของบุคคลที่ใช้ปรับตัว อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ในชีวิต

2. ความสำคัญของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997, p. 1) กล่าวว่า “Life skills enable individuals to deal effectively with the demands and challenges of everyday life” ทักษะชีวิตทำให้แต่ละคนสามารถเข้าถึงความต้องการและเผชิญกับความท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 7) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตไว้ว่า เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสามัคคีอันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

ในหนังสือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิตนั้นจะเป็นภูมิคุ้มกัน ให้รอดพ้นจากการครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน

สำนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2561, หน้า 244) ให้ความสำคัญของทักษะชีวิตไว้ว่า ทำให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อเผชิญสถานการณ์และหรือปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวได้ในอนาคต

มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2561, หน้า 1) กล่าวว่าทักษะชีวิตมีความสำคัญในการตัดสินใจ ในการสื่อสารเพื่อการปฏิเสธ คัดค้าน การเจรจาต่อรอง การสื่อสารเพื่อรักษาจุดยืนของตัวเอง โดยเสนอแนวทางที่ดีกว่าและรู้จักหาเหตุผลโน้มน้าวให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างละมุนละม่อม

กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF, 2019, p. 1) กล่าวว่า “Life skills allow young people to become agile learners and global citizens equipped to navigate personal, social, academic and economic challenges and help crisis-affected young people cope with trauma and build resilience” ทักษะชีวิตจะเปลี่ยนเยาวชนให้เป็นผู้รู้ที่คล่องตัวและเป็นพลเมืองโลกที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลิกภาพ สังคม วิชาการ และเศรษฐกิจ รวมทั้งมีผลให้สามารถรับมือและยืดหยุ่นกับวิกฤตต่าง ๆ ได้

กล่าวโดยสรุป ให้ความสำคัญของทักษะชีวิต คือ ทำให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ปรับตัวให้เข้ากับบริบทต่าง ๆ ในชีวิต ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ทุกภาคส่วนในสังคมโลกให้ความสำคัญกับทักษะชีวิตของบุคคล แต่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่ต่างกันไป เช่น

กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF, 2019, p. 1) ให้องค์ประกอบของทักษะชีวิตประกอบด้วย ทักษะการแก้ไขปัญหา การเจรจาต่อรอง การควบคุมอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

ภาคีเครือข่ายการศึกษาเพื่อทศวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Learning, 2019, p. 1) ได้แบ่งทักษะชีวิตและอาชีพเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) 2) ความคิดริเริ่มและการกำกับตนเอง (Initiative and Self-Direction) 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) 4) การเพิ่มผลผลิตและการยอมรับ (Productivity and Accountability) 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (leadership and

responsibility) ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องการให้ประชากรมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และเป็นทักษะชีวิต ร่วมกับการทำงานในการประกอบอาชีพ

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997, p. 1) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม แต่อย่างไรก็ดี จะมีแกนของทักษะชีวิต ดังนี้ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การตระหนักรู้ การเอาใจใส่ผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด

ซึ่งจะเห็นมุมมองที่หลากหลายของการแบ่งองค์ประกอบทักษะชีวิต แต่หากมองในแง่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยนั้น ทุกโรงเรียนต้องยึดตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ สพฐ. 293/2551 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา, 2554, หน้า 1-5) ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียน การสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิต ที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ พร้อมทั้งพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวัง และตัวชี้วัด ในแต่ละองค์ประกอบ รวม 43 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ซึ่งหมายถึง การรู้ความถนัด ความสามารถ รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิต ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	ตัวชี้วัด
1. รู้ ความชอบ ความถนัด และความสามารถของตนเอง	1.1 บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจ 1.2 แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้
2. ค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	2.1 บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง 2.2 เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้
3. ยอมรับความแตกต่างระหว่าง ตนเอง และผู้อื่น	3. ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น
4. มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก	4. แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
5. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	5.1 ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ 5.2 ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
6. รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น	6.1 ชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น 6.2 แสดงความรู้สึกรักตนเองและผู้อื่น 6.3 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม
7. มีความภาคภูมิใจในตนเอง และผู้อื่น	7.1 แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม 7.2 บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อน ให้ผู้อื่นรับรู้
8. มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น	8.1 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำ ของตนเองด้วยความมั่นใจ 8.2 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งหมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมิน สถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องการ ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมทักษะชีวิต ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ตัวชี้วัด
1. รู้จักสังเกต ตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบ	1.1 ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ 1.2 มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ
2. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลข่าวสารได้สมเหตุสมผล	2. วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ ต่าง ๆ รอบตัวด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้
3. ประเมินสถานการณ์และนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3. คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญ ในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล
4. มีจินตนาการและมีความสามารถ ในการคิดเชื่อมโยง	4. สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยง และจินตนาการ
5. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์บนพื้นฐาน ของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง	5. วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ที่ถูกต้องสนับสนุน
6. รู้จักวิธีการและขั้นตอน การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ที่ถูกต้อง	6. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกรูปแบบ ได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการ ที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งหมายถึง ความเข้าใจ
และรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และ
ความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์
ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

พฤติกรรมทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	ตัวชี้วัด
1. รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง	1.1 จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ 1.2 แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสม กับสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้	2. ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
3. จัดการกับอารมณ์ตนเองได้ อย่างเหมาะสม	3. จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
4. มีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ และความเครียดให้กับตนเอง	4. พยายามคลายอารมณ์และความเครียดด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์
5. สร้างแรงจูงใจให้ตนเอง	5. กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง
6. ยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ด้วยสันติวิธี	6. เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผล และข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและใช้วิธีเชิงบวก
7. รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเอง	7.1 วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเอง มีความสุขได้อย่างเหมาะสม 7.2 มีอารมณ์ขัน

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งหมายถึง การเข้าใจมุมมอง
อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด
ของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสม
ในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดี กับผู้อื่น	ตัวชี้วัด
1. เป็นผู้ฟังที่ดี	1.1 ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการ ของผู้พูด 1.2 รักษาความลับของเพื่อน
2. ใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสม ในการสื่อสาร	2. ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้
3. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา	3. แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเอง ที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น
4. รู้จักแสดงความคิด ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำที่ดีงาม ให้ผู้อื่นรับรู้	4.1 ชื่นชมความสำเร็จ ความสามารถ และการกระทำที่ดี ของเพื่อนด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้ 4.2 กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้
5. รู้จักปฏิเสธ ตอรอง และร้องขอ ความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง	5.1 หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง 5.2 ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียหน้าใจ 5.3 ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้
6. ให้ความร่วมมือและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์	6.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย 6.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จ หรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน
7. ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา และระเบียบ ของสังคม	7. ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงของกลุ่ม/ชั้นเรียน/สังคม

กล่าวโดยสรุป เยาวชนที่เป็นนักเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของประเทศไทย รวมทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร จะได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิต
ที่แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบหลัก และแยกย่อยเป็น 43 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) การตระหนักรู้
และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ที่ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ
และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 3) การจัดการกับอารมณ์
และความเครียด ที่ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
ที่ประกอบด้วย 12 ตัวชี้วัด ดังแสดงในตาราง 1-4

4. การประเมินทักษะชีวิต

บรรพต แสนสุวรรณ (2550, หน้า 40) กล่าวสรุปไว้ว่า การประเมินทักษะชีวิตของผู้เรียน สามารถประเมินได้โดยการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออก การร่วมกิจกรรม การตรวจผลงาน เช่น ใบงาน ผลงาน การเสนอผลงาน การซักถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ศศิธร บัวทอง (2560, หน้า 1862–1863) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใด การเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เช่นนี้ เป็นการวัดและประเมินผลย่อย (Formative Assessment) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวันเป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา เน้นเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน สำหรับการปรับปรุงพัฒนา คุุความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการเรียน เน้นลักษณะการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) มีผลการวิจัยระบุว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยคำพูดจะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้มิติข้อมูลของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียน ประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แก้ไขความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนได้ตามจุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผล การเรียนรู้ (Summative Assessment) ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตร

หรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดี ต้องให้โอกาสผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติ มากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 นั้น ไม่ได้ใช้เพื่อการชี้ได้หรือตก แต่ควรใช้เพื่อการประเมินความก้าวหน้า ของพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดสมดุลเชิงคุณภาพที่สอดคล้องพัฒนาดีขึ้น ไปทิศทางเดียวกันทั้งด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะการทำงาน และด้านเจตคติ และบุคลิกภาพต่อการทำงาน ดังนั้น จึงควรนำผลการวัดมาประเมินความสอดคล้องกัน ทั้ง 3 ด้าน จะมีความขัดแย้งด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ ถือเป็นความผิดปกติที่คณะครูจำเป็นต้องประชุมหาวิธีการแก้ไขเร่งส่งเสริมด้านที่ไม่พัฒนา ให้มีพัฒนาการดีขึ้น Professional Learning Community (PLC) จึงจะเป็นการประเมินแบบสมดุลเชิงคุณภาพ

วิจารณ์ พานิช (2561, หน้า 1) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเก่านั้น ทั้งโจทย์และ กิจกรรมเป็นของครูทั้งหมด นักเรียนมีหน้าที่ทำตามที่ครูบอกเท่านั้น แต่การเรียนรู้สมัยใหม่ ไม่ใช่อย่างนั้น ครูต้องมีความรู้ในการประเมินว่าเด็กเรียนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ (Formative Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากการ ประเมินให้ได้หรือตก (Summative Evaluation) การประเมินแบบ Formative Assessment ครูต้องมีทักษะในการประเมินว่าเด็กคนไหนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างไร และครู ต้องมีวิธีการนำผลการประเมินย้อนกลับไปเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ให้ได้ การสะท้อนแบบนี้เรียกว่า Constructive Feedback เป็นการสะท้อนเชิงสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าครูไม่ได้สอนเนื้อหา แต่ทำหน้าที่ดูกระบวนการทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป การประเมินทักษะชีวิต คือ การประเมินความสามารถ ทางพฤติกรรมของบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมตามเป้าหมาย ที่ตั้งเอาไว้หรือไม่ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้มิติข้อมูลของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้ม สะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุด คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้ การเรียนรู้พอกพูน แก้ไขความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้แต่ละบุคคล สามารถตั้งเป้าหมาย และพัฒนาตนได้ตามจุดมุ่งหมาย

5. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554, หน้า 14–19) กล่าวไว้ใน (ร่าง) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า การพัฒนาทักษะชีวิต เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการ กับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัว การป้องกันตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ จัดการกับชีวิตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา โดยสถานศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยที่ทักษะชีวิตในสาระ การเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ทักษะชีวิตทั่วไป เป็นทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในการเผชิญปัญหาปกติ ในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้งทางความคิด การทะเลาะเบาะแว้ง การสื่อสาร ที่ไม่มีประสิทธิภาพ การวิพากษ์วิจารณ์ การจำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจ เลือกระทำการสิ่งต่าง ๆ การแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน การคิดวางแผน ในการดำรงชีวิตประจำวัน ฯลฯ ซึ่งผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตทั่วไป จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม หรือที่เรียกว่ามีความสามารถในการคิด และการสื่อความหมาย ทักษะชีวิตทั่วไปนั้น ถือเป็นทักษะที่เป็นแกนของทักษะต่าง ๆ และเป็นทักษะพื้นฐานของการเกิดทักษะชีวิต องค์ประกอบอื่น ๆ รวมทั้งความรู้ในเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ครูผู้สอนสามารถ จัดการเรียนรู้ที่สร้างทักษะชีวิตทั่วไป ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจาก การสอนปกติในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่ม และเทคนิคเกมการศึกษา ที่ให้ผู้เรียนได้มีการอภิปรายแสดงความรู้สึ กนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพ หลังการเสร็จสิ้นกิจกรรมตามจุดประสงค์แต่ละครั้ง ด้วยประเด็นคำถามให้เกิดการสะท้อน (Reflect) การเชื่อมโยง (Connect) การปรับประยุกต์ ความคิดและนำไปใช้ (Apply) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงการเรียนปกติ

เป็นการบูรณาการ หรือสอดแทรกทักษะชีวิตในกระบวนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

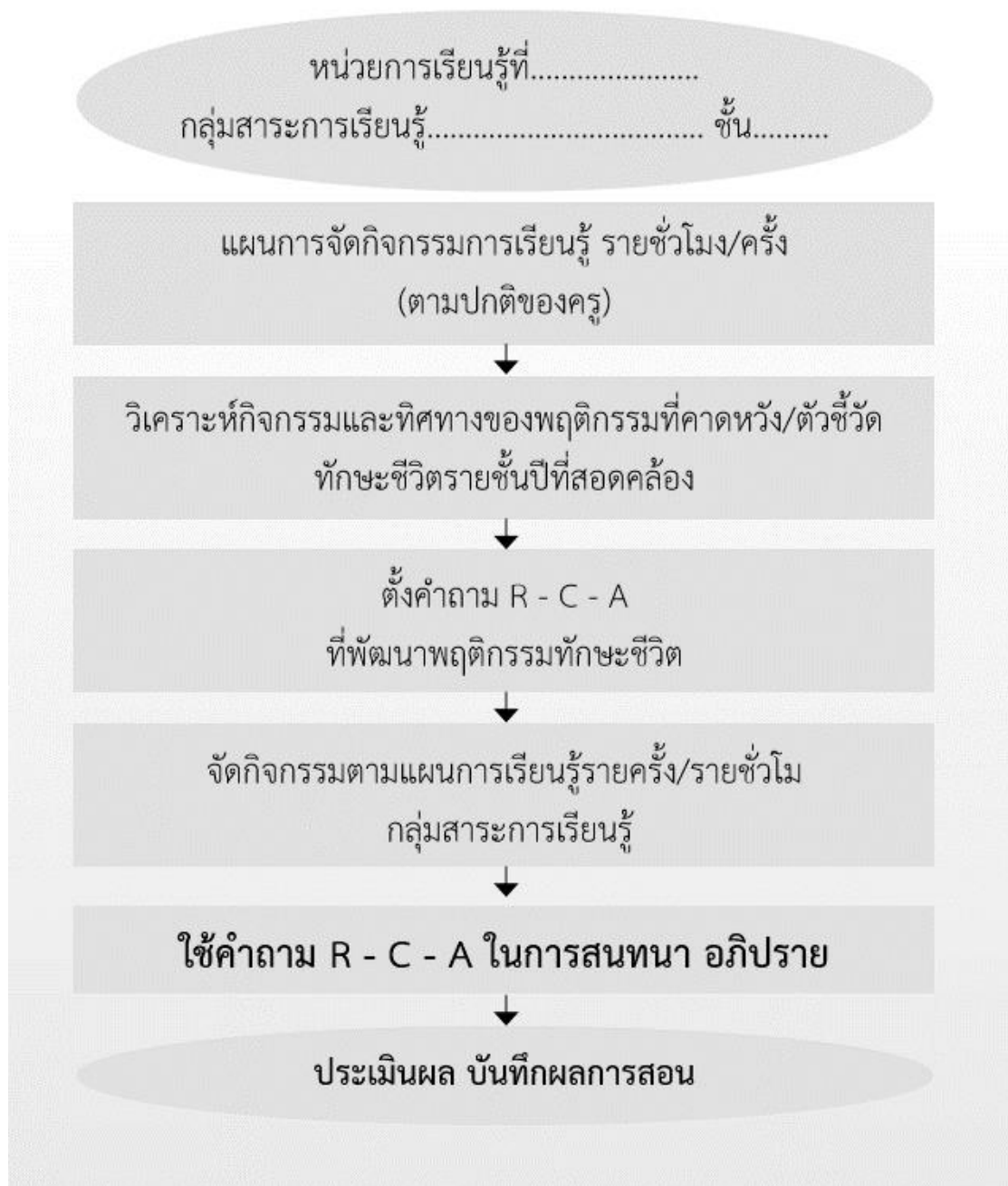
นอกจากนี้ ยังพัฒนาทักษะชีวิตทั่วไปผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมชมรม กิจกรรมการแสดงความสามารถพิเศษต่าง ๆ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

2. ทักษะชีวิตเฉพาะ เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้ในการเผชิญกับปัญหาในชีวิตที่เฉพาะเจาะจง เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเอดส์ ปัญหาเพศ การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม ปัญหาการปรับตัวต่อสภาวะวิกฤต ปัญหาสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อนและผู้อื่น ผู้ที่มีทักษะชีวิตในการเผชิญปัญหาเฉพาะเจาะจง จะเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งทางใจ หรือมีพลังสุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้สามารถเอาชนะปัญหาอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการสามารถปรับตัวในสถานการณ์วิกฤต และผ่านพ้นเหตุการณ์วิกฤตไปได้โดยไม่เกิดผลกระทบตามมา หรือสามารถฟื้นตัวกลับมาดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างรวดเร็ว ทักษะชีวิตเฉพาะนั้น ถือว่าเป็นทักษะขั้นสูงที่มีความสำคัญต่อการจัดการกับชีวิตตนเองของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการรู้จักตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เช่น การรู้ความแตกต่างระหว่างชายหญิง คุณค่าและศักดิ์ศรีของชายหญิง ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เช่น การคิดที่ไม่เครียด การคิดเชิงบวก ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เช่น ทักษะการปฏิเสธ การชวนไปมีพฤติกรรมเสี่ยง ทักษะการใช้ ภาษากายที่สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การพูดสื่อสารที่สร้างมิตร ทักษะชีวิตเฉพาะนั้น สามารถพัฒนาได้ด้วย กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองร่วมกับกลุ่มได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ สถานการณ์จริงในชีวิต จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่มีความหมายกับชีวิตของตนเอง เชื่อมโยงชีวิตและการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต

ทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นทักษะชีวิตพื้นฐานที่เป็นแกนของทักษะชีวิตองค์ประกอบอื่น ๆ และสามารถพัฒนาได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจากการสอนปกติในชั้นเรียน ด้วยการบูรณาการหรือสอดแทรกทักษะชีวิตในกระบวนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกิจกรรมที่บูรณาการหรือสอดแทรก

ทักษะชีวิตพื้นฐาน เป็นลักษณะของกิจกรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียน ได้อภิปรายแสดงความรู้สึก นึกคิดและการประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ด้วยประเด็นคำถามสะท้อน เชื่อมโยง ปรับใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทเรียนสำคัญ ที่จะพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จัก การจัดการกับอารมณ์ และความเครียดอย่างเหมาะสม และรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี กับผู้อื่น รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมเชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยครู หรือผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระในหลักสูตรแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยตัวเอง ผ่านการสะท้อนความรู้สึก หรือมุมมอง (Reflect) ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้ (Apply) ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เราเรียกคำถาม ดังกล่าว โดยย่อว่า คำถาม R-C-A ซึ่งย่อมาจาก Reflect: สะท้อน Connect: เชื่อมโยง Apply: ปรับใช้ หรือประยุกต์ใช้นั่นเอง

การพัฒนาทักษะชีวิตด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A เป็นการบูรณาการ หรือสอนแทรกทักษะชีวิตพื้นฐานในการเรียนการสอนปกติใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยการถามเพื่อการสะท้อน (Reflect) การเชื่อมโยง (Connect) การปรับใช้ (Apply) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้รายครั้ง รายชั่วโมงหรือรายกิจกรรม แสดงได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิการจัดการเรียนรู้และการใช้คำถาม R-C-A ที่สร้างทักษะชีวิต
พื้นฐานในการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554)

ลักษณะของคำถาม R-C-A

1. เป็นคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมองของตน (R: Reflect) เป็นการถามถึงสิ่งที่ผู้เรียนสังเกตเห็น มองเห็น หรือสัมผัส หรือถามถึงความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในชั่วโมงนั้น เช่น

- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่ได้เรียนในเรื่องนี้
- นักเรียนได้สังเกตเห็นไหมว่า ขณะทำงานร่วมกันกับเพื่อนมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง (ใครทำอะไรอย่างไร)

- พฤติกรรมหรือกิริยาอาการในการทำงานของกลุ่มเพื่อให้งานที่รับมอบหมายเสร็จทันเวลาเป็นอย่างไรบ้าง ฯลฯ

2. เป็นคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดเชื่อมโยง (C: Connect) เป็นการถามเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์หรือความรู้ที่มีมาก่อนกับประสบการณ์หรือความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ใหม่ในชั่วโมงนั้น เช่น

- ในการทำงานร่วมกันที่ผ่านมาในชั่วโมงก่อน ๆ นักเรียนเคยมีความรู้สึกเหมือนครั้งนี้หรือไม่ และความรู้สึกนั้นเป็นอย่างไร

- ในการทำงานร่วมกันในกลุ่มที่ผ่านมา (ในครั้งก่อน) นักเรียนเคยสังเกตเห็นไหมว่า มีอะไรเกิดขึ้นขณะช่วยกันทำงาน กิริยาอาการหรือพฤติกรรมของเพื่อน ๆ กับตัวเราเป็นอย่างไรบ้าง

- ความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนครั้งนี้เหมือนกันกับที่นักเรียนเคยรู้สึก หรือเคยทำมาในครั้งก่อน ๆ อย่างไรบ้าง เพราะอะไร หรือเกิดจากสาเหตุอะไร ฯลฯ

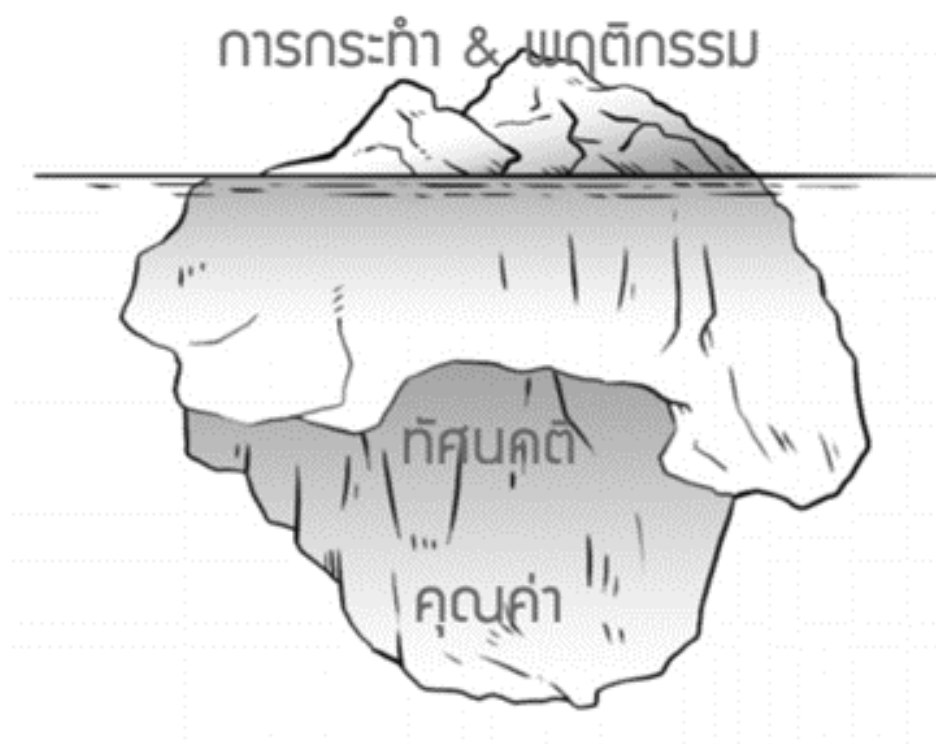
3. เป็นคำถามเพื่อการปรับใช้ (A: Apply) เป็นการถามถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ในปัจจุบัน ไปปรับใช้เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต เช่น

- ในอนาคตหากนักเรียนเกิดความรู้สึกอย่างครั้งนี้อีก นักเรียนจะมีแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง จึงจะควบคุมหรือผ่อนคลายความรู้สึก นี้กคิดว่าทำให้เกิดความกังวลหรือความเครียดให้หมดไปได้

- ในอนาคตหากนักเรียนพบเห็นพฤติกรรมอย่างนี้อีกจะมีแนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองและเพื่อน ๆ อย่างไรบ้าง

- ในอนาคตหากนักเรียนเจอกับเหตุการณ์เช่นนี้อีก นักเรียนจะมีแนวทางการปฏิบัติตนอย่างไรหรือแก้ไขเหตุการณ์อย่างไร

ที่มงานไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย (2555, หน้า 14) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะชีวิตไม่ได้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของเยาวชน แต่เป็นการเสริมสร้างให้เยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในเชิงบวก ตามแนวทางในการพัฒนาและการเรียนรู้ในรูปแบบของ Right to Play อันเป็นวิธีที่ปรับมาจากการพัฒนาเชิงแนะนำของเดวิด อี. คีอส์บ นักทฤษฎีการศึกษาชาวอเมริกัน เป็นรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (ELM) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการ คือ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม การสังเกตและการสะท้อนต่อประสบการณ์นั้น ๆ การพัฒนากรอบความคิดที่เป็นนามธรรมจากการสะท้อนความคิด และการทดสอบกรอบความคิดใหม่

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบของพฤติกรรมมนุษย์

ที่มา : ที่มงานไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย (2555)

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นถึงการกระทำและพฤติกรรม ซึ่งคือส่วนน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำออกมา เพราะเราสามารถมองเห็นได้ ทำซ้ำได้ คาดการณ์ได้ วัดได้ ส่วนที่อยู่ตรงกลางใต้น้ำคือทัศนคติ และส่วนที่อยู่ลึกที่สุดและใหญ่ที่สุดคือคุณค่า ทฤษฎีนี้เสมือนภูเขาน้ำแข็งที่เราจะเห็นได้แค่ส่วนบนที่โผล่พ้นน้ำเท่านั้น ขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

จะเริ่มต้นจากการไม่รู้ตัวว่าสิ่งที่ตนเองประพฤติอยู่นั้นดีหรือไม่ดี ต่อมาจึงเริ่มตระหนักรู้ว่า
 สิ่งนั้นไม่ดี แต่ก็ยังไม่สามารถหยุดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นได้จนเมื่อตนเอง
 มีความเชื่อว่าสิ่งนั้นไม่ดีจริง ๆ อยากจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง ก็จะเริ่มต้นปฏิบัติการ
 เปลี่ยนแปลงตนเอง และเมื่อเปลี่ยนแปลงได้แล้ว ก็จะต้องเริ่มคงพฤติกรรมนั้นไว้และจะดี
 ยิ่งขึ้นไปอีก เมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ส่งผลต่อการช่วยเหลือผู้อื่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
 ด้วย ความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้น เมื่อ 1) มีความต้องการจะเปลี่ยนแปลง
 2) ต้องมีความรู้ทราบข้อมูลและรู้ว่าจะทำอย่างไร 3) มีสถานการณ์ที่เหมาะสม 4) มีรางวัล
 และแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลง

หนังสือคู่มือการจัดการระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (สำนักงานส่งเสริมวิชาการ
 และงานทะเบียน, 2557, หน้า 29) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตไว้ว่า การจัดการ
 เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลากหลายวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามสิ่งที่มุ่งหวัง
 ซึ่งแนวทางมีดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้เทคนิค
 ในการจัดประสบการณ์เพื่อนำเสนอข้อมูลใหม่ เทคนิคการใช้คำถามให้คิดหรือลงมือปฏิบัติ
 เพื่อเชื่อมโยงความรู้ ข้อมูลในสมอง และเทคนิคการจัดระบบข้อมูลความรู้โดยใช้ผังความคิด
 เป็นต้น 2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับคนอื่น ในลักษณะที่ให้ผู้เรียน
 เรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning) ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 4-5 คน
 โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ร่วมกัน
 ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จ
 ร่วมกัน 3) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
 ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในลักษณะต่าง ๆ ตามความสามารถ
 เฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนมี เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนรู้ออกไปใช้ได้จริง
 ในการดำเนินชีวิต โดยสร้างสถานการณ์ ให้ผู้เรียนต้องแก้ปัญหาและนำความรู้ที่เรียนมา
 ประยุกต์ใช้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559, คำนำ) จัดทำเอกสารชุด
 เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามนโยบายของสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนองตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้

ของกระทรวงศึกษาธิการจากการถอดประสบการณ์ผลงานของครูผู้สอน ที่มีความโดดเด่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่สำหรับเป็นแนวทาง ให้ครูผู้สอนทั่วไปได้นำไปปฏิบัติ เพื่อร่วมขับเคลื่อนนโยบายจุดเน้นด้านผู้เรียนให้เกิดผล อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป อาทิเช่น เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด โดยใช้กระบวนการ GPAS เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Jigsaw) เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ K-W-L (Know-Want-Learned) เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม (Game) เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา (CIPPA MODEL) เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเผชิญสถานการณ์ เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทสมมติ เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิควิธีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัย เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

วิจารณ์ พานิช (2561, หน้า 1) กล่าวว่า การเรียนเป็นกระบวนการทางสังคม การเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งหมดเป็นการเรียนรู้ที่ต้องร่วมกับคนอื่น ไม่ใช่การเรียนโดยลำพัง ซึ่งเป็นที่มาของการที่เราจำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีวิธี ในการชวนเด็กคุยเพื่อสร้างความพิศวง ความฉงน ความสงสัย และกระตุ้นให้นักเรียน ออกไปหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจึงมีหน้าที่สร้างโจทย์ ออกแบบกิจกรรม โดยโจทย์และ กิจกรรมนั้นต้องเป็นของเด็ก

จากที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวเพื่อใช้พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยเสริมสร้าง ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในเชิงบวก โดยเกิดจากความต้องการ ที่จะเปลี่ยนแปลง อย่างมีความรู้ และรู้ว่าจะทำอย่างไร ในสถานการณ์ที่เหมาะสม และมีแรงจูงใจสำหรับผลักดันการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชนิดดา เทียนฤกษ์ (2558, บทคัดย่อ) ทำวิจัยศึกษา การพัฒนาโมเดล การวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือเพื่อ 1) ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของทักษะชีวิตและอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดล

การวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 397 คน ที่ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัย คือ แบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ โดยมี 3 ตัวเลือก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติที่ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และหาคะแนนปกติที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายในทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน 2) โมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ = 3.01; df = 2; p-value = 0.22, GFI = 0.99, AGFI = 0.99, RMR = 0.001, RMSEA = 0.04 3) เกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตและอาชีพในระดับท้องถิ่น (local norms) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีคะแนนปกติที่สูงกว่าเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 นักเรียนเพศหญิงมีคะแนนปกติ ที่สูงกว่านักเรียนเพศชาย

วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ (2559, บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตและแนวทางในการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบของทักษะชีวิต ตามแนวคิดทางการศึกษาของ ยงยุทธ และสุวรรณา กลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา จำนวน 8 ท่าน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะชีวิตจะถูกสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน และเมื่อนักศึกษาเข้าเรียนจะมีการฝึกทักษะชีวิตในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติผ่านกระบวนการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาศักติ เข้าค่ายคุณธรรม ซึ่งทักษะชีวิตที่นักศึกษาปริญญาตรีควรมี ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านพุทธรพัสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ร่วมกับการมีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานของการเป็นครู

เบญญาพัชร วันทอง (2560, บทคัดย่อ) ทำวิจัยการพัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 15 คน และการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้จริงจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลพลายชุมพลที่มีความเหมาะสมจะนำมาเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาเยาวชน ด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีทั้งสิ้น 10 ภูมิปัญญา ได้แก่ การทอผ้า การทำน้ำพริก การทำลูกประคบสมุนไพร การตัดกระดาษและแทงหยวก การปั้นพระและงานศิลป์ การจักสาน การทำบายศรี การสานผลิตภัณฑ์จากใบเตย การแปรรูปกล้วย และการทำขนมหวาน 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะเยาวชนด้านชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแบ่งการดำเนินกิจกรรมเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะปรับพื้นฐาน ระยะค้นหารากเหง้า ระยะก่อร่าง และระยะการนำเสนอ 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการใช้จริงของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชน ด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.03)

ชวัลวิทย์ จินดา (2561, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) กำหนดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม 3) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 620 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และกลุ่มที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกนักเรียน จำนวน 30 คน แบบเจาะจงตามเงื่อนไขที่กำหนด ทดลองใช้กิจกรรม เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบวัดทักษะชีวิต จำนวน 60 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปทางสถิติขั้นสูง วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบของทักษะชีวิต
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย
 พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ทักษะชีวิต ของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าค่า โค-กำลังสอง (χ^2) เท่ากับ 21.60 ระดับความน่าจะเป็น
 (p) เท่ากับ .6587 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA)
 เท่ากับ .00 และค่าดัชนีอื่น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้อง
 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 โดยใช้กระบวนการของการวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม ซึ่งได้กิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม
 คือ (1) กิจกรรมวงดนตรีธรรมชาติ (2) กิจกรรมข้ามเส้น (3) กิจกรรมคว่ำจุตหมาย
 (4) กิจกรรม What do you do (5) การวิ่งเปี้ยวอารมณ์ (6) กิจกรรมไมโครธ-ไมกั้ว
 (7) กิจกรรมสื่อสารเข้าปัญหา และ (8) กิจกรรมปิดตาหาของผลการจัดกิจกรรม
 เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละองค์ประกอบ มีจุดเด่น
 ดังต่อไปนี้ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน
 ในการดำเนินกิจกรรม 2) การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ นักเรียน
 มีความสุข สนุกกับการได้รับการพัฒนา การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และแก้ปัญหา
 อย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด นักเรียนสามารถแสดงอารมณ์
 และจัดการอารมณ์ของตนเองในกิจกรรมได้ รวมทั้งสามารถเข้าใจอารมณ์และการแสดง
 อารมณ์ของผู้อื่นได้ถูกต้อง 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น นักเรียนเห็นคุณค่า
 ของการสื่อสารว่าสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การสื่อสารที่ดีก่อให้เกิด
 ความร่วมมือร่วมใจในหมู่คณะทำให้งานสำเร็จ

จิราภรณ์ ภูอุดม (2562, บทคัดย่อ) ทำวิจัย โดยการศึกษาผลกิจกรรม
 นันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชมพูถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 สมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ
 แบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต และ 2) เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมนันทนาการ
 แบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
 วัดหนองสองห้อง (สายชมพูถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 สมุทรสาคร กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง
 (สายชมพูถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 25 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิต จำนวน 2 คน ผู้ปกครองของนักเรียน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน รวม 10 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และแบบประเมินตนเอง ด้านความสามารถการใช้ทักษะชีวิต จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นการนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตสำคัญ ที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวของผู้เรียน เรียบเรียงลำดับความสำคัญสร้างสรรค์กิจกรรมเนื้อหาและเวลาเพื่อให้เหมาะสมใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมพบว่า มีผลการพัฒนาอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ที่ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีทุกด้าน โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ทำให้ประชากรมีระดับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Julia (2015, pp. 5, 34, 36, 47-48, 61) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตนักเรียนกลุ่มหลังเลิกเรียนแบบดั้งเดิม และกลุ่มทำกิจกรรมหลังเลิกเรียนกับองค์กร 4-H ด้วยกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนอายุ 10-14 ปี รวม 89 คน

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามก่อนทำกิจกรรม แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์หลังทำกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าความเชื่อมั่น ค่าโดยมีวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตนักเรียน ที่ประกอบด้วย ทักษะการคิด ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร การวางแผนเป้าหมายของชีวิต และทักษะการแก้ไขปัญหา ของกลุ่มหลังเลิกเรียนแบบดั้งเดิม และกลุ่มทำกิจกรรมหลังเลิกเรียน กับองค์กร 4-H ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตที่เหมือนกัน

Sabrina (2018, p. 27) ทำวิจัยเรื่องความเข้าใจการสอนด้านทักษะชีวิต ในห้องเรียนระดับประถมศึกษาของครูชาวฟินแลนด์และครูชาวสิงคโปร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู 6 ท่าน เป็นครูสิงคโปร์และครูฟินแลนด์ อย่างละ 3 ท่าน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) รูปแบบการเรียนการสอนเรื่องทักษะชีวิตในห้องเรียนและในโรงเรียน เป็นอย่างไร 2) ความเข้าใจของครูที่มีต่อการเรียนการสอนเรื่องทักษะชีวิตเป็นอย่างไร 3) สิ่งสนับสนุนและท้าทายครู เพื่อใช้ประกอบการสอนในห้องและในโรงเรียน มีอะไรบ้าง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาคส่วนที่ผลต่อการเรียนการสอนทักษะชีวิต นอกจากการออกแบบหลักสูตรแห่งชาติที่ต้องคำนึงถึง ทักษะชีวิตแล้ว สิ่งที่มีผลมากที่สุดกลับเป็นความสามารถส่วนตัวของครูแต่ละคนที่โรงเรียน รวมทั้งความใส่ใจของผู้ปกครองแต่ละครอบครัว ผลวิจัยยังเปิดเผยให้เห็นว่า ความเข้าใจ การสอนทักษะชีวิตแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยสิ่งที่มีผลมาจากความแตกต่าง ด้านทักษะการสอนของครู และความแตกต่างจากอิทธิพลของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยแล้ว สรุปได้ว่า ทุกภาคส่วนเห็นว่าทักษะชีวิตมีความสำคัญ แต่อาจมีความต่างด้านองค์ประกอบ รวมทั้งลำดับความสำคัญขององค์ประกอบทักษะชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิสำเนา วัฒนธรรม องค์กรท้องถิ่น ช่วงอายุของเยาวชน ห่วงเวลาปัจจุบัน วัตถุประสงค์หรือความมุ่งมุงหมาย เป็นต้น ส่วนการส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน แม้จะแตกต่างกันแบบสอดคล้องกับมุมมองเรื่ององค์ประกอบของทักษะชีวิต แต่ที่แตกต่างและสำคัญที่สุด คือ ประสบการณ์หรือความสามารถเฉพาะตัวของผู้สอน ซึ่งก็คือครูหรือผู้ปกครอง ซึ่งการได้รู้เท่าทันว่าทักษะชีวิตด้านใดมีเพียงพอหรือไม่ ย่อมเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเตรียมการสำหรับครูและผู้ปกครองในการใช้พัฒนาคุณภาพนักเรียนหรือเยาวชนให้ดียิ่งขึ้น ส่วนผลการพัฒนาทักษะชีวิตนั้น แม้จะได้ผลที่แตกต่างกัน

อันเนื่องมาจากความต่างด้านปัจเจกบุคคล เช่น เพศ วัย การศึกษา ฯลฯ แล้ว สิ่งที่จะมีผลมากที่สุด คือ แนวทางการจัดการเรียนรู้ หรือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต อาทิเช่น หลักการจัดการเรียนรู้ รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน เทคนิคและทักษะการสอน การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นั่นเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็นนักเรียนจำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด ดังนี้

1.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามความคาดหวังและสภาพปัจจุบันของทักษะชีวิตของนักเรียน มีจำนวน 3 ฉบับ ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความรู้สึกต่อระดับของตัวชี้วัด 2 สภาพ คือ “ความคาดหวัง” และ “สภาพปัจจุบัน” โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 82)

1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย รายการคำถามต่าง ๆ ชนิดปลายเปิด สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามเหล่านั้นได้อย่างเสรี (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, 2558, หน้า 17)

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 สร้างแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ สำหรับกลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนจะได้รับแบบสอบถามที่แสดงความรู้สึกต่อระดับของตัวชี้วัด 2 สภาพ คือ ความคาดหวัง และสภาพปัจจุบัน ส่วนกลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจะได้รับแบบสอบถามที่แสดงเพียงความรู้สึกต่อระดับของตัวชี้วัดสภาพ ความคาดหวังเท่านั้น

2.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

2.1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

2.1.5 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีรายนาม ดังนี้

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.ชนานันต์ กุลไพบุตร อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 3) ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 4) นางสาวช่อลดา สัพโส ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 5) นางสาวจริญา เชื้อคำเพ็ง ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.6 นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC (Index of item objective congruence) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.60–1.00 แสดงว่า แบบสอบถาม ทั้งฉบับมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาผ่านเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ที่ 0.50

2.1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลสกลนคร รวมทั้งหมด จำนวน 50 คน

2.1.8 วิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามที่แสดงความรู้สึกต่อระดับ ของตัวชี้วัด 2 สภาพ คือ ความคาดหวัง และสภาพปัจจุบัน ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (r) ด้วยวิธีวิเคราะห์ “Item total correlation” และหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach (Cronbach’s alpha coefficient) ซึ่งผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า แบบสอบถามที่แสดงความรู้สึกต่อระดับของตัวชี้วัดในสภาพความคาดหวัง

มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง 0.286–0.665 ค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.950 ส่วนแบบสอบถามที่แสดงความรู้สึกต่อระดับของตัวชี้วัดในสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง 0.210–0.768 ค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.955 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 2 ส่วน สามารถใช้เป็นเครื่องมือวิจัยได้ เนื่องจากมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่น มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ $r \geq 0.20$ และ $\alpha \geq 0.70$

2.1.9 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งทฤษฎี หลักการ แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 กำหนดลักษณะแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียน เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย รายการคำถามต่าง ๆ ชนิดปลายเปิด สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามเหล่านั้นได้อย่างเสรี

2.2.3 นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียน มาสร้างเป็นรายการข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

2.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

2.2.6 จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนครทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น นักเรียน จำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน และติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยนัดเวลาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูและคณะกรรมการโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 11 ท่าน โดยรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกและหรือบันทึกเสียงด้วยตนเอง

2.2 รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งจากการจดบันทึก และการถอดบทบันทึกเสียงสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งแปลระดับความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 82)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึงมีความว่า มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึงมีความว่า มีค่าอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึงมีความว่า มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึงมีความว่า มีค่าอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.01-1.50 หมายถึงมีความว่า มีค่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งแปลระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามเกณฑ์เดียวกันกับวิเคราะห์ความคาดหวังในข้อ 1

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test)

5. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ซึ่งถ้าค่าดัชนีความต้องการจำเป็น มีค่าเป็นบวก แสดงว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง อันบ่งบอกถึงสภาพปัญหาที่จำเป็นได้รับการพัฒนา

6. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2550, หน้า 150)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ จุดประสงค์หรือเนื้อหาที่ต้องการวัด

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถาม (Item) คะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ (total) หรือเรียกว่า Item-total correlation โดยใช้สูตรหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy}) ดังนี้ (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2554, หน้า 201)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ X แทน ตัวแปร Item และ Y แทน ตัวแปร Total

r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร X กับ Y (ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ r)

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนของตัวแปร X

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนของตัวแปร Y

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนของตัวแปร X แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนของตัวแปร Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนของตัวแปร X และ Y

n แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างทั้งหมด

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cranach (Cranach's alpha coefficient) ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (สำราญ กำจัดภัย, 2560, หน้า 270)

$$\text{Coefficient alpha } (\alpha) = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของสอบถามทั้งฉบับ

k แทน จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย

2.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 29)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกตัว

N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สำราญ กำจัดภัย, 2562, หน้า 174)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{n}}{n-1}} \quad or \quad S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนของข้อมูลแต่ละตัว

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัว

$\sum (X)^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลแต่ละตัว

n แทน จำนวนข้อมูล

2.3 สถิติทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test) กรณีความแปรปรวนประชากร 2 กลุ่มเท่ากัน ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สำราญ กำจัดภัย, 2562, หน้า 306)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

โดยที่ \bar{X}_1 และ \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2 และ S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

n_1 และ n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

One way ANOVA ใช้การแจกแจงเอฟ (F distribution) เป็นสถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกความผันแปรของตัวแปรตามออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นความผันแปรระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (MS_B) และส่วนที่สองเป็นความผันแปรภายในกลุ่ม (MS_W) ซึ่งการเปรียบเทียบความผันแปรของทั้ง 2 แหล่ง เขียนเป็นสูตรในการคำนวณค่าสถิติ F ได้ดังนี้ (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2558, หน้า 375)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

2.5 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

(PNI_{modified}) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 279)

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

เมื่อ PNI_{modified} แทน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

I แทน สภาพปัจจุบัน

D แทน ความคาดหวัง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
 2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
 3. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน
 4. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
 5. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
 6. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
- รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นดังกล่าวข้างต้นมี ดังนี้

ผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน

ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน

ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

การศึกษาคความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น												
1.1 บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ	4.37	0.91	มาก	4.52	0.64	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด	4.45	0.80	มาก
1.2 แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่น รับรู้	4.36	0.93	มาก	4.39	0.67	มาก	4.41	0.63	มาก	4.37	0.82	มาก
1.3 บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	3.94	1.08	มาก	4.24	0.70	มาก	4.24	0.66	มาก	4.07	0.93	มาก
1.4 เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้	4.36	0.88	มาก	4.49	0.66	มาก	4.76	0.44	มากที่สุด	4.43	0.79	มาก
1.5 ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ของตนเอง และผู้อื่น	4.09	1.09	มาก	4.40	0.67	มาก	4.59	0.62	มากที่สุด	4.24	0.94	มาก
1.6 แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น	4.31	0.94	มาก	4.51	0.64	มากที่สุด	4.59	0.51	มากที่สุด	4.41	0.82	มาก
1.7 ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ	4.26	0.99	มาก	4.38	0.68	มาก	4.35	0.49	มาก	4.31	0.86	มาก
1.8 ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	3.97	1.32	มาก	4.60	0.62	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด	4.26	1.11	มาก
1.9 ชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และผู้อื่น	4.42	0.88	มาก	4.47	0.71	มาก	4.41	0.51	มาก	4.44	0.80	มาก
1.10 แสดงความรู้สึกรักตนเอง และผู้อื่น	4.20	1.06	มาก	4.52	0.66	มากที่สุด	4.35	0.70	มาก	4.33	0.92	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.11 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม	4.28	0.98	มาก	4.59	0.62	มากที่สุด	4.59	0.51	มากที่สุด	4.42	0.85	มาก
1.12 แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจ อย่างเหมาะสม	4.20	1.09	มาก	4.42	0.64	มาก	4.53	0.62	มากที่สุด	4.30	0.92	มาก
1.13 บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความ ภาคภูมิใจของเพื่อน ให้ผู้อื่นรับรู้	4.08	1.17	มาก	4.32	0.72	มาก	4.29	0.59	มาก	4.19	0.99	มาก
1.14 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของ ตนเองด้วยความมั่นใจ	4.21	1.06	มาก	4.51	0.62	มากที่สุด	4.53	0.62	มากที่สุด	4.35	0.91	มาก
1.15 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและ การกระทำที่ดีของผู้อื่น	4.30	0.96	มาก	4.44	0.69	มาก	4.35	0.70	มาก	4.36	0.86	มาก
รวมด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	4.22	0.62	มาก	4.45	0.52	มาก	4.49	0.37	มาก	4.33	0.58	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์												
2.1 ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.14	1.10	มาก	4.38	0.67	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด	4.25	0.94	มาก
2.2 มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหา คำตอบ	4.34	0.92	มาก	4.39	0.67	มาก	4.59	0.51	มากที่สุด	4.38	0.81	มาก
2.3 วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผล ที่เชื่อถือได้	4.22	1.06	มาก	4.44	0.69	มาก	4.47	0.51	มาก	4.32	0.92	มาก
2.4 คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ ที่เผชิญในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล	4.30	0.92	มาก	4.34	0.68	มาก	4.41	0.62	มาก	4.32	0.82	มาก
2.5 สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจาก การคิดเชื่อมโยง และจินตนาการ	4.24	1.02	มาก	4.35	0.64	มาก	4.41	0.62	มาก	4.30	0.87	มาก
2.6 วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผล และใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน	4.17	1.02	มาก	4.18	0.80	มาก	4.41	0.71	มาก	4.19	0.92	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.7 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไข ปัญหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือก แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.20	1.04	มาก	4.31	0.67	มาก	4.29	0.69	มาก	4.24	0.90	มาก
รวมด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.23	0.75	มาก	4.34	0.58	มาก	4.44	0.45	มาก	4.29	0.67	มาก
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด												
3.1 จำแนกอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองได้	4.25	1.06	มาก	4.33	0.66	มาก	4.47	0.51	มาก	4.30	0.90	มาก
3.2 แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ	4.07	1.13	มาก	4.32	0.69	มาก	4.41	0.62	มาก	4.19	0.96	มาก
3.3 ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.02	1.24	มาก	4.31	0.70	มาก	4.47	0.62	มาก	4.16	1.04	มาก
3.4 จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่าง ฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการ ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์	4.07	1.12	มาก	4.36	0.68	มาก	4.41	0.62	มาก	4.20	0.96	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.5 ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.30	0.96	มาก	4.51	0.66	มากที่สุด	4.59	0.62	มากที่สุด	4.40	0.84	มาก
3.6 กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจ ให้กับตนเอง	4.26	1.03	มาก	4.40	0.74	มาก	4.29	0.69	มาก	4.31	0.91	มาก
3.7 เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก	4.17	1.07	มาก	4.28	0.76	มาก	4.59	0.51	มากที่สุด	4.24	0.93	มาก
3.8 วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม	4.35	0.96	มาก	4.39	0.65	มาก	4.47	0.51	มาก	4.37	0.83	มาก
3.9 มีอารมณ์ขัน	4.33	1.06	มาก	4.41	0.75	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด	4.38	0.92	มาก
รวมด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	4.20	0.77	มาก	4.36	0.58	มาก	4.48	0.38	มาก	4.28	0.69	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น												
4.1 ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึก และความต้องการของผู้พูด	4.31	1.11	มาก	4.47	0.66	มาก	4.76	0.44	มากที่สุด	4.40	0.93	มาก
4.2 รักษาความลับของเพื่อน	4.23	1.16	มาก	4.24	0.74	มาก	4.24	0.66	มาก	4.23	0.99	มาก
4.3 ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือความรุนแรงได้	4.11	1.09	มาก	4.31	0.73	มาก	4.29	0.69	มาก	4.20	0.95	มาก
4.4 แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการ กระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น	4.18	1.02	มาก	4.40	0.65	มาก	4.12	0.48	มาก	4.26	0.87	มาก
4.5 ชื่นชมความสำเร็จความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อนด้วยคำพูด ภาษา กาย หรือสัญลักษณ์ได้	4.20	0.99	มาก	4.40	0.67	มาก	4.35	0.61	มาก	4.29	0.86	มาก
4.6 กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้	4.02	1.13	มาก	4.44	0.68	มาก	4.53	0.62	มากที่สุด	4.21	0.98	มาก
4.7 หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อ ความไม่ปลอดภัยของตนเอง	4.30	0.97	มาก	4.51	0.68	มากที่สุด	4.53	0.62	มากที่สุด	4.40	0.86	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคาดหวัง เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา (n = 17)			รวม (n = 237)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.8 ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสีย สัมพันธภาพ หรือเสียใจ	4.12	1.15	มาก	4.43	0.69	มาก	4.35	0.70	มาก	4.25	0.98	มาก
4.9 ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้	4.45	0.88	มาก	4.58	0.67	มากที่สุด	4.76	0.44	มากที่สุด	4.52	0.78	มากที่สุด
4.10 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐาน ความเป็นประชาธิปไตย	4.23	0.97	มาก	4.49	0.66	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด	4.35	0.85	มาก
4.11 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่น และมีความสำเร็จหรือมีผลงานจาก การสร้างสรรคร่วมกัน	4.15	1.12	มาก	4.50	0.64	มาก	4.53	0.72	มากที่สุด	4.31	0.95	มาก
4.12 ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของกลุ่ม/ ชั้นเรียน/สังคม	4.26	1.00	มาก	4.55	0.64	มากที่สุด	4.71	0.47	มากที่สุด	4.40	0.86	มาก
รวมด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.21	0.77	มาก	4.44	0.57	มาก	4.48	0.39	มาก	4.31	0.69	มาก
รวมทุกด้าน	4.21	0.65	มาก	4.41	0.53	มาก	4.48	0.33	มาก	4.31	0.59	มาก

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จะเห็นว่า

1. ภาพรวมจากทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิต ของนักเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.67) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.69) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.69) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ความคาดหวังส่วนมากอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับมากที่สุดเพียง 1 ตัวชี้วัด คือ การขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.78)

2. ในกลุ่มของนักเรียน พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.62) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.75) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.77) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า มีความคาดหวังมากทุกตัวชี้วัด โดยลำดับสูงสุดคือการขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.88)

3. ในกลุ่มของผู้ปกครองของนักเรียน พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และการเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.58) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.58) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ความคาดหวังส่วนมากอยู่ในระดับมาก และมีระดับมากที่สุด 10 ตัวชี้วัด โดยลำดับสูงสุด คือ การไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62)

4. ในกลุ่มของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.37) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.38) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.39) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ความคาดหวังส่วนมากอยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับมากที่สุดมี 20 ตัวชี้วัด โดยความคาดหวังที่มีลำดับสูงสุดเท่ากับ 3 ตัวชี้วัด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) ได้แก่ การเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ร่วมกับผู้อื่นได้อื่น การฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด และการขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤต

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน

การเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน

ตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน

ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One way ANOVA)

ความคาดหวังเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตของนักเรียน	แหล่งความผันแปร	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	3.29	2	1.65		
	ภายในกลุ่ม	75.98	234	0.33	5.07**	.007
	รวม	79.27	236			
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	1.12	2	0.56		
	ภายในกลุ่ม	105.96	234	0.45	1.24	.292
	รวม	107.08	236			

ตาราง 6 (ต่อ)

ความคาดหวังเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตของนักเรียน	แหล่งความผันแปร	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านการจัดการกับ อารมณ์และ ความเครียด	ระหว่างกลุ่ม	2.20	2	1.10		
	ภายในกลุ่ม	109.00	234	0.47	2.36	.097
	รวม	111.19	236			
4. ด้านการสร้าง สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	3.28	2	1.64		
	ภายในกลุ่ม	109.39	234	0.47	3.51*	.032
	รวม	112.67	236			
รวมทั้ง 4 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2.59	2	1.30		
	ภายในกลุ่ม	80.81	234	0.34	3.76*	.025
	รวม	83.40	236			

* คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จะเห็นว่า

1. ในการวิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของ 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ในการวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของ 3 กลุ่ม นั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ด้านเดียวคือด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีด้านเดียวเช่นกันคือด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

การศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน ดังปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			รวม (n = 220)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น									
1.1 บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ	4.32	0.93	มาก	4.24	0.73	มาก	4.29	0.85	มาก
1.2 แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้	3.89	1.01	มาก	3.73	0.83	มาก	3.83	0.94	มาก
1.3 บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	3.67	1.19	มาก	3.52	0.77	มาก	3.61	1.04	มาก
1.4 เลือกรับทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้	4.11	0.95	มาก	4.16	0.80	มาก	4.13	0.89	มาก
1.5 ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น	3.84	1.08	มาก	3.65	0.73	มาก	3.76	0.96	มาก
1.6 แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น	3.89	1.08	มาก	3.99	0.75	มาก	3.93	0.96	มาก
1.7 ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ	3.86	1.06	มาก	3.74	0.85	มาก	3.81	0.98	มาก
1.8 ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	3.74	1.24	มาก	4.11	0.90	มาก	3.89	1.13	มาก
1.9 ชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และผู้อื่น	4.14	1.10	มาก	3.99	0.77	มาก	4.08	0.98	มาก
1.10 แสดงความรู้สึกรักตนเอง และผู้อื่น	3.91	1.21	มาก	4.06	0.75	มาก	3.97	1.05	มาก
1.11 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม	3.88	1.03	มาก	3.87	0.80	มาก	3.88	0.94	มาก
1.12 แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม	4.06	0.99	มาก	3.93	0.76	มาก	4.01	0.91	มาก
1.13 บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อน ให้ผู้อื่นรับรู้	3.90	1.14	มาก	3.89	0.84	มาก	3.90	1.03	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			รวม (n = 220)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.14 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง ด้วยความมั่นใจ	3.77	1.07	มาก	3.77	0.93	มาก	3.77	1.01	มาก
1.15 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น	3.94	1.07	มาก	3.90	0.76	มาก	3.92	0.96	มาก
รวมด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	3.93	0.63	มาก	3.90	0.51	มาก	3.91	0.58	มาก
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์									
2.1 ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ	3.73	1.12	มาก	3.62	0.90	มาก	3.69	1.04	มาก
2.2 มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ	3.80	1.09	มาก	3.75	0.85	มาก	3.78	1.00	มาก
2.3 วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้	3.70	1.16	มาก	3.47	0.91	ปานกลาง	3.60	1.07	มาก
2.4 คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล	3.92	1.05	มาก	3.38	0.78	ปานกลาง	3.70	0.99	มาก
2.5 สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยง และจินตนาการ	4.04	1.05	มาก	3.78	0.89	มาก	3.94	1.00	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			รวม (n = 220)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2.6 วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง สนับสนุน	3.82	1.08	มาก	3.36	0.92	ปานกลาง	3.64	1.04	มาก
2.7 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาได้หลากหลายวิธี และ ตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์	3.86	1.12	มาก	3.48	0.80	ปานกลาง	3.71	1.02	มาก
รวมด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	3.84	0.78	มาก	3.55	0.68	มาก	3.72	0.75	มาก
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด									
3.1 จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้	3.70	1.18	มาก	3.48	0.86	ปานกลาง	3.61	1.06	มาก
3.2 แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ	3.65	1.16	มาก	3.37	0.85	ปานกลาง	3.54	1.05	มาก
3.3 ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	3.46	1.23	ปาน กลาง	3.28	0.88	ปานกลาง	3.39	1.10	ปาน กลาง
3.4 จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์	3.55	1.12	มาก	3.30	0.86	ปานกลาง	3.45	1.03	ปาน กลาง
3.5 ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์	3.89	1.11	มาก	3.61	0.86	มาก	3.78	1.03	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			รวม (n = 220)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.6 กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง	3.83	1.08	มาก	3.61	0.84	มาก	3.75	1.00	มาก
3.7 เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก	3.83	1.08	มาก	3.48	0.78	ปานกลาง	3.69	0.99	มาก
3.8 วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม	3.89	1.13	มาก	3.77	0.75	มาก	3.85	1.00	มาก
3.9 มีอารมณ์ขัน	4.03	1.24	มาก	4.00	0.84	มาก	4.02	1.10	มาก
รวมด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	3.76	0.76	มาก	3.54	0.63	มาก	3.67	0.72	มาก
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น									
4.1 ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด	3.92	1.07	มาก	3.61	0.86	มาก	3.80	1.00	มาก
4.2 รักษาความลับของเพื่อน	3.57	1.34	มาก	3.61	0.94	มาก	3.59	1.20	มาก
4.3 ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้	3.60	1.06	มาก	3.74	0.92	มาก	3.65	1.01	มาก
4.4 แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น	3.73	1.10	มาก	3.81	0.80	มาก	3.76	0.99	มาก
4.5 ชื่นชมความสำเร็จความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อนด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้	3.87	1.07	มาก	3.86	0.85	มาก	3.87	0.99	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)			ผู้ปกครองของนักเรียน (n = 88)			รวม (n = 220)		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.6 กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้	3.62	1.08	มาก	3.86	0.73	มาก	3.72	0.96	มาก
4.7 หลีกเลียงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง	4.01	1.16	มาก	3.66	0.90	มาก	3.87	1.08	มาก
4.8 ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียหน้าใจ	3.55	1.23	มาก	3.62	0.90	มาก	3.58	1.11	มาก
4.9 ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้	3.81	1.19	มาก	3.88	0.69	มาก	3.84	1.02	มาก
4.10 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย	3.77	1.12	มาก	3.98	0.80	มาก	3.85	1.00	มาก
4.11 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการ สร้างสรรค์ร่วมกัน	3.80	1.23	มาก	3.94	0.82	มาก	3.85	1.08	มาก
4.12 ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงของกลุ่ม/ชั้นเรียน/สังคม	3.78	1.15	มาก	4.19	0.74	มาก	3.95	1.02	มาก
รวมด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	3.75	0.82	มาก	3.81	0.62	มาก	3.78	0.74	มาก
รวมทุกด้าน	3.83	0.62	มาก	3.75	0.51	มาก	3.80	0.58	มาก

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน จะเห็นว่า

1. ภาพรวมจากทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.58) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.75) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.72) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า สภาพปัจจุบันส่วนมากมีระดับมาก และมีระดับปานกลาง 2 ตัวชี้วัด โดยระดับต่ำสุด ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.10)

2. ในกลุ่มของนักเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.63) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.78) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.76) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.82) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า สภาพปัจจุบันส่วนมากมีระดับมาก โดยมีระดับปานกลางเพียงตัวชี้วัดเดียว คือ การควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.23)

3. ในกลุ่มของผู้ปกครองของนักเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.51) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.68) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.63) และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.62) และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า สภาพปัจจุบันส่วนมากมีระดับมาก โดยมีระดับปานกลาง 9 ตัวชี้วัด โดยลำดับต่ำสุด คือ การควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.63)

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน

การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน

ตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

โดยการทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test)

สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน	นักเรียน (n = 132)		ผู้ปกครอง ของนักเรียน (n = 88)		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	3.93	0.63	3.90	0.52	0.31	.754
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	3.84	0.78	3.55	0.68	2.85**	.005
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	3.76	0.76	3.55	0.63	2.20*	.029
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดี กับผู้อื่น	3.75	0.82	3.81	0.62	0.64	.521
รวมทั้ง 4 ด้าน	3.83	0.62	3.75	0.51	1.05	.294

* คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน โดยการทดสอบค่าทีชนิดสองกลุ่มอิสระกัน จะเห็นว่า

1. ในการวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

2. ในการวิเคราะห์รายด้านตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอยู่ด้านเดียว คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีด้านเดียวเช่นกันคือด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และลำดับความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ยระดับสภาพปัจจุบัน	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
1. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น				
1.1 บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบและภาคภูมิใจ	4.45	4.29	0.04	43
1.2 แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้	4.37	3.83	0.14	19
1.3 บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง	4.07	3.61	0.13	24
1.4 เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้	4.43	4.13	0.07	40
1.5 ยอมรับในความแตกต่างทางกายทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น	4.24	3.76	0.13	24
1.6 แสดงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	4.41	3.93	0.12	30
1.7 ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ	4.31	3.81	0.13	24
1.8 ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	4.26	3.89	0.10	35
1.9 ชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น	4.44	4.08	0.09	36

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ค่าเฉลี่ยระดับ ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ระดับสภาพ ปัจจุบัน	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1.10 แสดงความรู้สึกรักตนเองและผู้อื่น	4.33	3.97	0.09	36
1.11 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม	4.42	3.88	0.14	19
1.12 แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจ อย่างเหมาะสม	4.30	4.01	0.07	40
1.13 บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือ ความภาคภูมิใจของเพื่อน ให้ผู้อื่นรับรู้	4.19	3.90	0.07	40
1.14 กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ	4.35	3.77	0.15	13
1.15 ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและ การกระทำที่ดีของผู้อื่น	4.36	3.92	0.11	32
รวมด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า ในตนเองและผู้อื่น	4.33	3.91	0.11	4*
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				
2.1 ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทาง ในการแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.25	3.69	0.15	13
2.2 มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทาง หาคำตอบ	4.38	3.78	0.16	10
2.3 วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผล ที่เชื่อถือได้	4.32	3.60	0.20	3
2.4 คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ ที่เผชิญในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล	4.32	3.70	0.17	9
2.5 สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจาก การคิดเชื่อมโยง และจินตนาการ	4.30	3.94	0.09	36
2.6 วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผล และใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน	4.19	3.64	0.15	13

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ค่าเฉลี่ยระดับ ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ระดับสภาพ ปัจจุบัน	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
2.7 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไข ปัญหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือก แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.24	3.71	0.14	19
รวมด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.29	3.72	0.15	2*
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด				
3.1 จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้	4.30	3.61	0.19	4
3.2 แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ	4.19	3.54	0.18	6
3.3 ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.16	3.39	0.23	1
3.4 จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้น อย่างฉับพลัน ที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.20	3.45	0.22	2
3.5 ผ่อนคลายอารมณ์ และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.40	3.78	0.16	10
3.6 กำหนดแนวทาง หรือวิธีการสร้าง กำลังใจให้กับตนเอง	4.31	3.75	0.15	13
3.7 เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่ม เพื่อนด้วยเหตุผล และข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก	4.24	3.69	0.15	13
3.8 วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม	4.37	3.85	0.14	19
3.9 มีอารมณ์ขัน	4.38	4.02	0.09	36
รวมด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด	4.28	3.67	0.17	1*

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ค่าเฉลี่ยระดับ ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ระดับสภาพ ปัจจุบัน	PNImodified	ลำดับ ความสำคัญ
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น				
4.1 ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึก และความต้องการของผู้พูด	4.40	3.80	0.16	10
4.2 รักษาความลับของเพื่อน	4.23	3.59	0.18	6
4.3 ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือความรุนแรงได้	4.20	3.65	0.15	13
4.4 แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึก หรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจ และใส่ใจผู้อื่น	4.26	3.76	0.13	24
4.5 ชื่นชมความสำเร็จความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อนด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้	4.29	3.87	0.11	32
4.6 กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้	4.21	3.72	0.13	24
4.7 หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อ ความไม่ปลอดภัยของตนเอง	4.40	3.87	0.14	19
4.8 ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสีย สัมพันธภาพ หรือเสียน้ำใจ	4.25	3.58	0.19	4
4.9 ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้	4.52	3.84	0.18	6
4.10 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐาน ความเป็นประชาธิปไตย	4.35	3.85	0.13	24
4.11 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและ มีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ ร่วมกัน	4.31	3.85	0.12	30
4.12 ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงของกลุ่ม/ ชั้นเรียน/สังคม	4.40	3.95	0.11	32
รวมด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.31	3.78	0.14	3*
รวมทุกด้าน	4.31	3.80	0.13	

* การจัดลำดับรายด้านทักษะชีวิต

จากตาราง 9 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน จะเห็นว่า

1. ในภาพรวมองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวก ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) นั้นหมายถึง ทักษะชีวิตของนักเรียนยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามความคาดหวัง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวกเช่นกัน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$) และด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.11$) ตามลำดับ

2. ในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นนั้น เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ทุกตัวชี้วัดค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็นบวก เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังนี้ การกล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$) การแสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$) และการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$) เป็นต้น

3. ในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั้น เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ทุกตัวชี้วัดค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็นบวก เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.20$) การคาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) และการมีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$) เป็นต้น

4. ในด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดนั้น เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ทุกตัวชี้วัดค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็นบวก เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ การควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$) การจัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) และการจำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.19$) เป็นต้น

5. ในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนั้น เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัดพบว่า ทุกตัวชี้วัดค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเป็นบวก เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ การปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียหัวใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.19$) การรักษาความลับของเพื่อน ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) และการขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) เป็นต้น

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนพบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนทุกด้าน มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามความคาดหวัง โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูประจำชั้นของนักเรียน จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชนิดกึ่งโครงสร้าง จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสรุปแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยจำแนกตามด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีดังนี้

1.1 ครูใช้การสื่อสารเชิงบวก ทั้งภาษาพูดและภาษากาย เช่น การพูดในข้อเท็จจริง การกล่าวชื่นชม การให้กำลังใจ ฯลฯ

1.2 ครูเป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียน เช่น

1.2.1 การสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนที่พูดคุยด้วย พร้อมเปิดใจ และให้ความร่วมมือในการพูดคุย

1.2.2 การฟังอย่างลึกซึ้ง อย่างมีสติ เป็นการฟังให้ถึงความรู้สึก ความเชื่อ ความคิด สามารถจับประเด็นและได้ยินในสิ่งที่ผู้เรียนไม่ได้พูด แล้วทวนออกมาได้

1.2.3 การกระตุ้นให้คิด ตรรกะตรง และค้นหาคำตอบด้วยการตั้งคำถามปลายเปิด ตัวอย่างคำถาม เช่น ในเรื่องนี้นักเรียนคิดว่าควรแก้ไขปัญหายังไงบ้าง

1.2.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับ ไม่พูดเสียดลี ไม่พูดประชดประชัน แต่เป็นการให้ข้อมูลกับนักเรียน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

1.3 ใช้วิธีการสอนโดยใช้เกม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

1.4 จัดการเรียนการสอนด้วยหลักจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ภายในตนเองเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ผ่านกิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ เช่น

1.4.1 การปฏิบัติผ่านความสงบนิ่ง เป็นการมุ่งเน้นความสงบ และตั้งมั่นของร่างกาย จิตใจ เช่น การสัมผัสผัดความเจ็บ การทำสมาธิ การสงบใจ

1.4.2 การปฏิบัติผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นการฝึกเพื่อให้เกิดความรักความเมตตา หรือมีจิตที่บริสุทธิ์ เช่น การสวดมนต์ การภาวนา การฝึกปฏิบัติความรักและเมตตา

1.4.3 การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ เป็นการสังเกตใคร่ครวญภายในและญาณทัศนะ และความละเอียดอ่อนประณีต เช่น การวาดภาพ การร้องเพลง

1.4.4 การปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม เป็นการสัมผัสเรียนรู้และใคร่ครวญเห็นความเชื่อมโยงแห่งปัจจัยของความสุข และทุกข์ในชีวิตจริง เช่น การทำกิจกรรมจิตอาสา การทำงาน

1.4.5 การปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงความสัมพันธ์ เป็นการฝึกสติเฝ้ามองสภาวะภายใน สะท้อนตนเอง อาศัยความสัมพันธ์ของกัลยาณมิตรสะท้อนซึ่งกันและกัน เช่น สุนทรียสนทนา การฝึกฟังอย่างลึกซึ้ง การเล่าเรื่อง การปรึกษาในรูปแบบวงสนทนา

1.4.6 การปฏิบัติผ่านการเคลื่อนไหว เป็นการฝึกสังเกตและมีสติอยู่กับการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น โยคะ ชี่กง ไทเก๊ก การเดินสมาธิ การเต้น โอกิโด

1.4.7 การปฏิบัติผ่านพลังพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เป็นการสัมผัสพลัง/จิตวิญญาณของธรรมชาติ และสัมผัสเรียนรู้ตนเอง เพื่อพัฒนาความสงบเย็นและละเอียดประณีตภายใน เช่น การสวดมนต์ภาวนา นิเวศภาวนา การปลีกวิเวก การสัมผัสธรรมชาติ

1.5 จัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้และห้องเรียนพ่อแม่ เพื่อให้ความรู้พ่อแม่ และผู้ปกครอง ได้เรียนรู้พัฒนาการของลูกหรือนักเรียนร่วมกัน

2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีดังนี้

2.1 จัดการเรียนรู้แบบ Active learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น

2.1.1 การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นหลักในการเรียนการสอน โดยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและเทรนเนอร์ แต่กิจกรรมที่นำมาเรียนรู้นี้ ต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหานั้น ๆ มีจุดมุ่งหมาย สุก และน่าสนใจ

2.1.2 การเรียนรู้ผ่านโครงงาน เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สืบค้น ค้นคว้า ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide) โดยครูทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง

2.1.3 การเรียนรู้ผ่านการทำงาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งเนื้อหาสาระ ทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะการคิดขั้นสูง ด้วยการร่วมมือของโรงเรียนกับแหล่งงานในชุมชน รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

2.1.4 การเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา เป็นการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน โดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยทำหน้าที่เพียงเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้

2.1.5 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือวิธีวิจัย เป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยตรง เป็นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ครูควรใช้เทคนิคการตั้งคำถามปลายเปิด และให้การสนับสนุนกับทุกคำตอบ

2.2 ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม โดยเฉพาะกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบ และแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย รูปแบบการสอนแบบอริยสัจสี่ รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ฯลฯ

2.3 ใช้วิธีการสอนอันหลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนโดยใช้การทดลอง ฯลฯ

2.4 ครูเป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร (Coaching) กับผู้เรียน การกระตุ้นให้คิด ตรึกตรอง และค้นหาคำตอบด้วยการตั้งคำถามปลายเปิด รวมทั้งให้การเสริมแรง ที่เน้นคุณค่าทางจิตใจ เป็นแรงบันดาลใจเสมือนลมใต้ปีกที่ช่วยพยุงให้นักเรียนเข้มแข็ง และก้าวไปข้างหน้า

3. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชุมชน และสังคมรอบตัว เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรม ชมรมต่าง ๆ กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ ฯลฯ โดยมีครูและผู้ปกครองคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา คอยชี้แนะ และช่วยเหลือเมื่อจำเป็น

3.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือทั้งแบบเป็นทางการด้วยเทคนิคต่าง ๆ และแบบไม่เป็นทางการ การสอบแบบโครงงานกลุ่ม ฯลฯ โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้ให้คำแนะนำ โดยครูทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เพื่อให้โครงการสำเร็จลุล่วง

3.3 ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนในด้านการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่น ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน เป็นกันเอง ให้ความช่วยเหลือ พูดและทำด้วยความจริงใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตใจพร้อมบริการผู้อื่น ยอมรับนับถือในเกียรติของผู้อื่น มองโลกในแง่ดี อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

3.4 ครูให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมเมื่อต้องการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นการเสริมแรงในเชิงคุณค่าทางจิตใจ และแรงบันดาลใจ

4. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง มีดังนี้

4.1 ครูเป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน โดยการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ให้ผู้เรียนที่พูดคุยด้วย พร้อมเข้าใจ เปิดใจ และให้ความร่วมมือในการพูดคุย ครูทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรม จากกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนได้พูดคุย ครูรับฟังอย่างลึกซึ้ง อย่างมีสติ เป็นการฟังให้ถึงความรู้สึก ความเชื่อ ความคิด สามารถจับประเด็น และได้ยินในสิ่งที่ผู้เรียนไม่ได้พูด แล้วทวนออกมาได้ ครูให้ข้อมูลย้อนกลับ ไม่พูดเสียดสี ประชดประชัน แต่เป็นการให้ข้อมูลกับผู้เรียน ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

4.2 จัดการเรียนการสอนด้วยหลักจิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ภายในตนเองเป็นหลัก ซึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ผ่านกิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เห็นความเชื่อมโยงของเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะการปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม เป็นการสัมผัสเรียนรู้และใคร่ครวญเห็นความเชื่อมโยงแห่งปัจจัยของความสุข และทุกข์ในชีวิตจริง เช่นการทำกิจกรรมจิตอาสา การทำงาน

4.3 ครูให้การเสริมแรงอย่างเหมาะสมเมื่อต้องการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นการเสริมแรงในเชิงคุณค่าทางจิตใจ และแรงบันดาลใจ

4.4 จัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้และห้องเรียนพ่อแม่ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกันทั้งที่บ้าน และโรงเรียน รวมทั้งสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

4.5 กระตุ้นให้นักเรียนได้ทำความรู้จักตนเอง เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข รู้จักดำเนินการพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นระบบ รู้จักเสริมแรง และลงโทษตนเองอย่างเหมาะสม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน
5. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครอง ของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถึธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา โรงเรียนวิถึธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น นักเรียน จำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาทักษะชีวิตภายใต้ขอบเขต หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญไว้ 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- 2.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 2.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
- 2.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

- 3.1.1 นักเรียน
- 3.1.2 ผู้ปกครองของนักเรียน
- 3.1.3 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 3.2.1 ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
- 3.2.4 แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เพื่อขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น นักเรียน จำนวน 138 คน ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 138 คน ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน และติดตามขอรับ แบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยนัดเวลาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูและคณะกรรมการ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 11 ท่าน โดยรวบรวมข้อมูล ด้วยการจดบันทึกและหรือบันทึกเสียงด้วยตนเอง

2.2 รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งจากการจดบันทึก และการถอด บันทึกลงเสียงสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งแปลระดับความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งแปลระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามเกณฑ์เดียวกันกับวิเคราะห์ความคาดหวังในข้อ 1

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที แบบสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test)

5. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ซึ่งถ้าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวก แสดงว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง อันบ่งบอกถึงสภาพปัญหาที่จำเป็นได้รับการพัฒนา

6. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมจากความเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งโดยรวมของทุกด้าน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59) และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) 2) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.69) 3) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.67) และ 4) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.69)

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สรุปได้ว่า

2.1 ในการวิเคราะห์โดยรวมทุกด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยรวมของทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ในการวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ด้านเดียว คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีด้านเดียวเช่นกัน คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

3. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมจากความเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน ทั้งโดยรวมของทุกด้าน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.58) และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.58) 2) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.74) 3) ด้านการคิดวิเคราะห์

ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.75) และ 4) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.72)

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน สรุปได้ว่า

4.1 ในการวิเคราะห์โดยรวมของทุกด้าน พบว่า นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน มีความเห็นว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

4.2 ในการวิเคราะห์รายด้าน พบว่า นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน มีความเห็นว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอยู่ด้านเดียว คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีด้านเดียวเช่นกัน คือ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

5. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน สรุปได้ว่า ในภาพรวมองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวก ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) นั่นหมายถึง ทักษะชีวิตของนักเรียน ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามความคาดหวัง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเป็นบวกเช่นกัน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$) 3) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$) และ 4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.11$) ตามลำดับ

6. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า แนวทางที่เป็นไปได้สำหรับนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีดังนี้

6.1 ครูและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรใช้การสื่อสารเชิงบวก ทั้งภาษาพูดและภาษากาย ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

6.2 ครูและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรใช้การเสริมแรงที่เน้นคุณค่าทางจิตใจอย่างเหมาะสม ที่จะช่วยปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนเข้มแข็ง และก้าวไปข้างหน้า

6.3 ครูและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรเป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน อาทิเช่น การทำให้นักเรียนพร้อมที่จะพูดคุยด้วย การฟังนักเรียนอย่างลึกซึ้ง ฟังอย่างมีสติ การกระตุ้นให้นักเรียนคิดตรึกตรอง คิดค้นหาคำตอบด้วยคำถามปลายเปิด กระตุ้นนักเรียนให้ได้ทำความรู้จักตนเอง เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดที่ต้องแก้ไข ปรับปรุง รู้จักดำเนินการพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

6.4 ครูและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน โดยเฉพาะด้านการเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่น ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขัน ให้ความช่วยเหลือ พูดและทำด้วยความจริงใจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

6.5 ครู ควรใช้วิธีการสอนอันหลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีการสอนโดยใช้การทดลอง วิธีการสอนโดยใช้เกม ฯลฯ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

6.6 โรงเรียน ควรจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งการเรียนรู้ผ่านโครงงาน ผ่านกิจกรรม ผ่านการทำงาน ผ่านการแก้ปัญหา ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide)

6.7 โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือทั้งแบบเป็นทางการ ด้วยเทคนิคต่าง ๆ และแบบไม่เป็นทางการ ฯลฯ

6.8 โรงเรียน ควรใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิถีดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม โดยเฉพาะกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดอุปนัย รูปแบบการสอนแบบอริยสัจสี่ รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ฯลฯ

6.9 โรงเรียน ควรจัดการเรียนการสอนด้วยหลักจิตตปัญญาศึกษา ที่เป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ภายในตนเองเป็นหลัก ซึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ผ่านกิจกรรมที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เห็นความเชื่อมโยงของเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะการปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมทางสังคม เป็นการสัมผัสเรียนรู้และใคร่ครวญเห็นความเชื่อมโยงแห่งปัจจัยของความทุกข์และทุกข์ในชีวิตจริง เช่น การทำกิจกรรมจิตอาสา การทำงาน

6.10 โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชุมชน และสังคมรอบตัว เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมชมรมต่าง ๆ กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ ฯลฯ โดยมีครูและผู้ปกครองคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา คอยชี้แนะ และช่วยเหลือเมื่อจำเป็น

6.11 โรงเรียน ควรจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้และห้องเรียนพ่อแม่ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน รวมทั้งสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามข้อค้นพบตามผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมจากความเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยปกติของมนุษย์แล้ว บุคคลย่อมปรารถนาดีต่อตน และบุคคลที่ตนผูกพันหรือใกล้ชิด เช่น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมีต่อนักเรียน นักเรียนมีต่อตัวนักเรียนเอง เป็นความปรารถนาดีที่ไม่ยึดติด แต่ให้เกิดความเจริญและได้รับสุข ที่เรียกว่าเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของท่าน พระพุทธทาสภิกขุ (2558, หน้า 32-33) ที่ว่ามนุษย์ธรรมตามแบบชาวพุทธ หรือธรรมะที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้ ซึ่งตามหลักจริยธรรมสากลได้บัญญัติไว้มี 4 อย่างคือ 1) ความสุขที่ถูกต้อง 2) ความเต็มเปี่ยมของสติปัญญาของความเป็นมนุษย์ 3) ทำหน้าที่ด้วยความมีจิตใจสูง ไม่ใช่เพื่อประโยชน์เป็นวัตถุ และ 4) ความเมตตาไม่มีขอบเขต นั้นเอง

เมื่อเรียงลำดับความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนรายด้าน จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 3) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ และ 4) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลา เยาวชนหรือนักเรียน จึงมีโอกาสแสวงหาข้อมูลและค้นหาตัวตนของชีวิตอย่างหลากหลาย การค้นหาอย่างไร้ทิศทางทำให้เสียเวลาและทำให้ค้นหาอย่างไม่สิ้นสุด (Ballanca, J. & Brandt, R., 2013, p. 36) ดังนั้นทักษะชีวิตที่ควรสำคัญลำดับต้น ๆ จึงควรเป็นทักษะ ที่ทำให้นักเรียนสามารถตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะทำให้รู้ ความต้องการของตน แล้วตอบสนองความต้องการนั้นได้ ดังคำกล่าวของท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 22-28) ที่ว่า การศึกษาที่ถูกต้องจะพัฒนาความสุข ความสุขนั้น เกิดจากการได้สนองความต้องการ เมื่อความต้องการเปลี่ยนแปลงความสุขก็จะเปลี่ยนไป การศึกษาจึงต้องเปลี่ยนตามไปเช่นกัน เมื่อเด็กต้องการรู้ ความสุขก็มีมิติใหม่ คือ มีความสุข จากการรู้ แต่ก่อนนี้ต้องเจอสิ่งที่ให้ความรู้สึกสบาย ชอบใจ จึงจะสุข แต่ถ้าเจอสิ่งที่รู้สึก ไม่สบาย ก็ไม่ชอบใจ และเป็นทุกข์ วนอยู่แค่นั้น เป็นกระบวนการของ อวิชชา-ตัณหา-ทุกข์ มาตลอด แต่พอรู้จักอินทรีย์เพื่อการเรียนรู้ เกิดความอยากรู้ ก็เข้าสู่กระบวนการ ของการศึกษาที่มีความสุขเชิงปัญญา ที่นักเรียนยังต้องพึงพาทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ เป็นองค์รวมช่วยให้เข้าใจสิ่งที่กำลังทำ มีเหตุผลอย่างไรในการที่จะทำ ทำไปแล้วเกิดผลดี-ผลเสียตามมาอย่างไร เป็นต้น

2. จากผลการเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ตามความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและคณะกรรมการ สถานศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยรวม ของทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความคาดหวังนั้นเป็นความเห็นส่วนตนที่อาจแตกต่างกันได้จากหลายปัจจัยเช่น สถานภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อิทธิพลของวัฒนธรรมและสังคม มุมมอง มวลประสบการณ์ เป็นต้น ในทางพระพุทธศาสนาได้อธิบายปัจจัยแห่งความแตกต่างไว้ในแง่ของอคติ 4 ที่ประกอบไปด้วย ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ หรืออธิบายง่าย ๆ ว่า ลำเอียง เพราะชอบ ลำเอียงเพราะชัง ลำเอียงเพราะเขลา และลำเอียงเพราะกลัว ตามลำดับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548) อคติทั้งสี่นี้เป็นความลำเอียงที่เกิดขึ้นในใจของมนุษย์ ที่จะมีความน้อยแตกต่างกัน ผู้ที่ผ่านการดำเนินชีวิตมาต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน จึงมักเกิดอคติหรือความลำเอียงที่ต่างกัน และส่งผลต่อความคิดเห็นและความคาดหวังในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม มีความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น กับด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางเป้าหมายการใช้ชีวิตบนโลกปัจจุบันของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งอธิบายได้ในเชิงพระพุทธศาสนาที่ท่านพุทธทาสได้แสดงธรรมไว้ว่าโลกนี้ก็กันไปตาม “ทิฏฐิ” ของบุคคลนั้น ทิฏฐิไม่ใช่ญาณไม่ใช่ความรู้อันถูกต้องมันเป็นความรู้ที่เขาได้ปลุกปล้ำจนเขาเชื่อเป็นปัจเจกสัจจะของเขาเฉพาะตน ใครมีอำนาจมีอิทธิพลอะไรก็บันดาลสิ่งต่าง ๆ ไปตามอำนาจทิฏฐิของตน ชาวโลกมีทิฏฐิอย่างไรก็พาโลกไปในลักษณะอย่างนั้น (พระพุทธทาสภิกขุ, 2558, หน้า 248) ดังนั้น จึงส่งผลให้คาดหวังในผู้อื่นแตกต่างกันไปด้วย เช่น ผู้ว่าวโลกว่าย่อมเผชิญเหตุปัจจัยในชีวิตหลากหลายกว่า มองเป้าหมายชีวิตเป็นความสุขที่หลากหลายกว่า ผู้ทำธุรกิจย่อมเผชิญเหตุปัจจัยในสังคมการทำธุรกิจ จึงมองเป้าหมายชีวิตเป็นผลประโยชน์เสียมากกว่า ผู้อยู่ในวงการศึกษาย่อมเผชิญเหตุปัจจัยในสังคมการศึกษา มองเป้าหมายชีวิตเพื่อการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ให้ดีขึ้นมากกว่า และผู้อยู่ในวัยเรียนย่อมเผชิญเหตุปัจจัยในสังคมโรงเรียนและครอบครัว จึงมองเป้าหมายชีวิตเป็นความสุขในชีวิตประจำวันมากกว่า เป็นต้น ด้วยเหตุที่ผู้ใหญ่มองชีวิตเป็นเรื่องอนาคตเป็นส่วนมาก การคาดหวังให้นักเรียนค้นหาตัวเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้ จึงเป็นความคาดหวังลำดับแรก ๆ ที่กลุ่มผู้ปกครองและครูคาดหวังมากต่อนักเรียน

3. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมจากความเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะผลการเกื้อกูลกันของสังคมโดยเฉพาะโรงเรียนและบ้าน ซึ่งในชีวิตประจำวัน นักเรียนจะใช้เวลากับหน่วยงานสังคมทั้งสองนี้มากที่สุด โรงเรียนและบ้านจึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาตัวตนของนักเรียน โดยหน่วย “โรงเรียน” คือ โรงเรียนวิถีธรรม แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้ดำเนินงานตามแนวคิดในการบ่มเพาะเยาวชน ด้วยแนวทางของ 3 ธรรม กล่าวคือ “ธรรมะ ธรรมชาติ ธรรมดา” โดย ธรรมที่ 1 คือ ธรรมะ หมายถึง พระธรรมคำสอนของศาสนาของศาสนาต่าง ๆ ซึ่งทุกพระองค์ล้วน แต่สอนให้ทุกคนเป็นคนดี มีจิตใจที่ดีงาม ธรรมที่ 2 คือ ธรรมชาติ โดยมีแนวคิดที่จะปลูกฝัง ให้เด็ก ๆ รักธรรมชาติ อยู่กับธรรมชาติได้อย่างมีดุลยภาพและมีความรักในทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธรรมที่ 3 คือ ธรรมดา โดยมีแนวคิดที่จะปลูกฝังให้เด็ก ๆ เติบโตขึ้นอย่างคนธรรมดา ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เหมาะกับแต่ละคนเป็นคนธรรมดา ที่ไม่จำเป็นต้องแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเพื่อให้เหนือคนอื่น การเป็นคนธรรมดาก็สามารถ ที่จะดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขได้ และในหน่วย “บ้าน” คือ ครอบครัวของนักเรียนนั้น ก็อบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักและความปรารถนาดี นอกจากนี้แต่ละครอบครัวยังได้ผ่านการทำความเข้าใจพัฒนาการของบุตรร่วมกับโรงเรียนตั้งแต่เริ่มนำบุตรเข้ารับการศึกษามาจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเปิดบ้าน กิจกรรมห้องเรียน พ่อแม่ กิจกรรมฟังธรรมะบรรยาย เป็นต้น ทุกบ้านและโรงเรียนจึงมีความเข้าใจร่วมกัน และสอดคล้องกันสำหรับการพัฒนานักเรียนในทุก ๆ มิติ

เมื่อเรียงลำดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนรายด้าน จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น 3) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ และ 4) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร ที่มีการจัดการด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) ดำเนินการตามกรอบของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่มีจุดเน้น คือ ทักษะชีวิต และทักษะ การคิด โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่เป็นกัลยาณมิตร มีการจัดประสบการณ์เน้นให้ผู้เรียน เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ 2) จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และจัดสัดส่วนครูต่อผู้เรียน ในอัตรา 1 ต่อ 8 เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลจากครูอย่างทั่วถึง 3) พัฒนาคู่มือให้มีความรู้

ความสามารถ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และร่วมกันทำงานเป็นที่มออย่างเป็น
 กัลยาณมิตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
 ด้วยการดำเนินการด้วยองค์ประกอบหลักทั้งสาม ประกอบกับมีเป้าหมายหรือพันธกิจ
 การพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้รู้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน
 ผลจึงทำให้นักเรียนแต่ละคนสามารถแสดงตัวตนตามธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมตามวัย
 จึงได้ข้อค้นพบที่เด่นชัดในทักษะชีวิตตามที่ปรากฏ

4. จากผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียน
 ตามความคิดเห็นของ 2 กลุ่ม คือ นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน พบว่า นักเรียน และ
 ผู้ปกครองของนักเรียน มีความเห็นว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยรวม
 ของทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลของการทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจและ
 สอดคล้องกันของโรงเรียนและบ้าน ต่อการพัฒนาให้นักเรียนในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่เริ่ม
 เข้ารับการศึกษาจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมที่โรงเรียนออกแบบให้เกิด
 ความสัมพันธ์กัน ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน หรือระหว่างครูและผู้ปกครอง หรือระหว่าง
 ผู้ปกครองและนักเรียน เช่น กีฬาสามัคคีครอบครัวพ่อแม่ลูก กิจกรรมวันพ่อ กีฬา
 กระชับมิตรสามัคคี กิจกรรมรักแม่รักภัยความเป็นไทย เป็นต้น ผลจากการจัดกิจกรรม
 สัมพันธ์นี้ทำให้ปัญหาความสัมพันธ์ส่วนมากมีทางออก ปัญหาบางข้อเกี่ยวกับนักเรียนที่
 ผู้ปกครองไม่เข้าใจก็จะได้มีโอกาสปรึกษาพูดคุยกับครูที่ปรึกษาของนักเรียน ในทางกลับกัน
 ปัญหาบางข้อเกี่ยวกับนักเรียนที่ครูไม่เข้าใจก็จะได้มีโอกาสปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครอง
 ดังนั้นเมื่อทุกส่วนมีความเข้าใจร่วมกันมากขึ้น ย่อมปรากฏผลดีต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน
 นั้นเอง

เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน
 มีความเห็นว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ 2 ด้าน คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 และด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ส่วนอีกสองด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทวัยเรียนของนักเรียนในโลกปัจจุบัน อาจแตกต่างจากบริบทวัยเรียน
 ของผู้ปกครองในโลกอดีต เมื่อมองลึกไปถึงผลการค้นพบของทักษะชีวิตในปัจจุบันทั้งสอง
 ด้านที่แตกต่างกันนั้น พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนให้ความเห็นต่อสภาพทักษะชีวิต
 ทั้งสองด้าน ในระดับที่ต่ำกว่าความเห็นของนักเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะมุมมองหรืออคติ
 ของผู้ปกครองของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนวิถีธรรมฯ

ที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเต็มศักยภาพตามมาตรฐานของโรงเรียน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งผู้ปกครองบางส่วนอาจมีความเห็นเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตของนักเรียนในสภาพปัจจุบันโดยไม่ได้เปรียบกับมาตรฐานของโรงเรียน หรือมาตรฐานการศึกษาของชาติ แต่อาจเปรียบกับความรู้สึกที่ควรจะเป็น หรือเปรียบกับ ประสบการณ์ที่ตนเคยได้รับ

5. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน ดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่า เป็นบวก นั้นหมายถึง ทักษะชีวิตของนักเรียน ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตาม ความคาดหวัง เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรักความปรารถนาดีของผู้ที่เกี่ยวข้องมีต่อตัวนักเรียน โดยทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงความรักเป็นสองแบบ คือ ความรักที่เอาตัวตนหรืออัตตา เป็นตัวตั้งที่เรียกว่า “เสนหา” เป็นความรักที่มีความรู้สึกผูกพัน ไม่ปล่อยวาง ต้องการ ครอบครอง กับความรักอีกแบบเป็นความรักแท้ คือ “เมตตา กรุณา” เป็นความปรารถนา ให้ผู้อื่นหรือตนได้ดี มีความสุขและอยากให้พ้นทุกข์ ไม่ยึดติด ดังนั้น เมื่อผู้เกี่ยวข้องกับ นักเรียนแสดงความคาดหวังที่มากหรือน้อย แล้วแปรเปลี่ยนเป็นความต้องการจำเป็น จึงเป็นความต้องการจำเป็นที่มาจากความปรารถนาดีมากและน้อย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้มีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

และในส่วนลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนลำดับต้น ๆ คือ การพัฒนาด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดนั้น เป็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับคำกล่าวของท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 25) ที่ว่า “เด็กจะหาแต่สิ่งที่ชอบใจ แสวงสุขเวทนา มีชีวิตอยู่กับด้านความรู้สึก การศึกษาก็ไม่มา ดังนั้น จึงต้องรู้จักใช้อินทรีย์ก่อน คือ ใช้อินทรีย์เพื่อการรู้ ไม่ติดอยู่แค่ การรู้สึก โดยต้องโยงให้ความรู้สึกเป็นตัวกระตุ้นไปสู่การรู้ ส่งเสริมเด็กให้ใช้อินทรีย์ เพื่อการเรียนรู้จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัย ให้เขาเกิดความอยาก หรือความต้องการใหม่ ที่เรียกว่าฉันทะ ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถ้าฉันทะมา รุ่งอรุณของการศึกษาก็มา และชีวิตที่ดีงามก็มาแน่นอน โดยไม่ต้องเรียกร้อง เพราะเป็นปัจจัยตามธรรมชาติ”

6. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่าแนวทางที่เป็นไปได้สำหรับนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีดังนี้ ครูและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรใช้การสื่อสารเชิงบวก ใช้การเสริมแรงที่เน้นคุณค่าทางจิตใจอย่างเหมาะสม เป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน และควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ครูควรใช้วิธีการสอนอันหลากหลาย จัดการเรียนรู้แบบ Active learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ทั้งการเรียนรู้ผ่านโครงการ ผ่านกิจกรรม ผ่านการทำงาน ผ่านการแก้ปัญหา ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือผู้ให้คำแนะนำ (Guide) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ ใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ จัดการเรียนการสอนด้วยหลักจิตตปัญญาศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชุมชน และสังคมรอบตัว สุดท้ายโรงเรียนควรจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ และห้องเรียนพ่อแม่

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทโลกปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแทบทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารที่ผู้คนจากทั่วโลกสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน มีโทรศัพท์มือถือถือเพื่อใช้เป็นศูนย์รวมทุกอย่างที่ต้องการ มีหุ่นยนต์เข้ามาทำงานร่วมกับคนมากขึ้น และเมื่อนักเรียนเติบโตขึ้นโลกก็จะยิ่งเปลี่ยนแปลงมากขึ้น บางครั้งการใช้ความรู้และทักษะบางอย่างในอดีตมาแก้ปัญหาในปัจจุบันจึงทำไม่ได้ การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่คือ การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักเรียนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ที่กล่าวว่า “หากการศึกษาไทยเดินถูกทาง คือ จัดการเรียนรู้ตามแนวทาง 21st Century Learning ที่เรียนทั้งสาระวิชาควบคู่ไปกับทักษะสำคัญที่เรียกว่า 21st Century Skills โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้น PBL และครูรวมตัวกันเรียนรู้การทำหน้าที่ครูด้วย PLC ปัญหาสังคมมากมายหลายอย่างที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในเวลานี้ จะเบาบางลงไปกว่าครึ่ง หรืออาจเหลือเพียง 10-20 % เท่านั้น” (วิจารณ์ พานิช, 2557, หน้า 95)

การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนานักเรียนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังคำกล่าวของท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 14) ที่ว่า พุทธไม่ใช่ศาสนาที่ปล่อยตามธรรมชาติเป็นอันขาด แต่มองว่า มนุษย์นั้นอยู่ในระบบความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติทั้งหมด สิ่งทั้งหลายจะเรียกโลก หรือธรรมชาติก็แล้วแต่ คือ ระบบความสัมพันธ์ ในระบบความสัมพันธ์นี้สิ่งทั้งหลายเป็นเหตุปัจจัยส่งผลกระทบต่อกัน เมื่อระบบสัมพันธ์นี้ดำเนินไป ถ้าองค์ประกอบทุกบางอย่างมีพฤติกรรมหรือความเป็นไปที่ไม่ดี ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อระบบทั้งหมด

ทั้งนี้ หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ที่ได้อาศัยด้วยตนเอง ครูต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศที่อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวม จัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริง และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2559, หน้า 127) ที่ได้สรุปความเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาประเทศไทยไว้ว่า

ถ้าเราใช้วิธีนำรูปแบบการสอนต่างประเทศ มาจัดอบรมให้ครูเปลี่ยนการสอน จัดโรงเรียนนำร่องอย่างที่เราพยายามทำกันมาโดยตลอด เราจะมีเปลี่ยนแปลงเพียงแค่ตัวเลขและรายงานเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงตามคำสั่ง ถ้าเราอยากเปลี่ยนแปลงการสอนให้สำเร็จจริง ๆ สิ่งที่ต้องทำ คือ เราต้องมีรูปแบบการสอนของเราเอง เราต้องสร้างรูปแบบการสอนที่ใช้ได้จริงในบ้านเรา เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนเด็กและครูของเรา และเป็นรูปแบบที่ช่วยแก้ปัญหาให้สังคมของเราได้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ มีการนำข้อมูลองค์ประกอบทักษะชีวิต ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ ซึ่งข้อมูลบางส่วนอาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ผู้เกี่ยวข้องจึงควรตรวจสอบ

1.2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเฉพาะกลุ่ม และอิงสภาพที่เป็นปัจจุบันของโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งข้อมูลบางส่วนอาจเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ผู้เกี่ยวข้องจึงควรตรวจสอบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของตัวเองแปรอื่น ๆ เช่น เพศของนักเรียน รายได้ของครอบครัว ชั้นปีการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต และประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร แล้วปรับปรุงให้ได้แนวทางและหลักสูตรการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ดียิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษากลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงไปสู่ประชากรระดับประเทศได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551, 11 กรกฎาคม). *ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. คำสั่งที่ สพฐ 293/2551*.
- ก่องเกียรติ รักษ์ธรรม. (2556). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเอง ของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาทักษะชีวิต. (2559). *เอกสารการสอนชุดวิชาทักษะชีวิต = Life skills*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- คณะกรรมการสถานศึกษา. (2561). *คู่มือผู้ปกครองระดับประถมศึกษาปีการศึกษา 2561*.
สกลนคร: โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). *เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)*.
วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(58), 13–24.
- จิราภรณ์ ภูอุตม. (2562). *การศึกษาผลกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชมพูถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*.
สารนิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนิดดา เทียนฤกษ์. (2558). *การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวัลวิทย์ จินดา. (2561). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาตรี. มหาวิทยาลัย บูรพา.
- ทีมงานไรท์ทูเพลย์ประเทศไทย. (2555). *คู่มือทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: องค์การแพลน อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย).
- ธัญชนก ศิริโสภิตกุล. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็นด้านจริยธรรมในการใช้ เฟซบุ๊ก ของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- บรรพต แสนสุวรรณ. (2550). *การพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองผือเทพนิมิต สำนักเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- _____. (2561). *การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*.
สกลนคร: โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- เบญญาพัชร วันทอง. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. ในรายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) ครั้งที่ 17. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ:
ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2546*. เข้าถึงได้จาก http://84000.org/tipitaka/dic/d_seek.php.php?text=%CD%D4%B7%B8%BA%D2%B7+&original=1
(20 ธันวาคม 2562).
- พระพุทธานุสสิริคุณ. (2558). มนุสสธรรม. ใน สมจิตรา สุริเย (ผู้ย่นความ), *ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธานุสสิริคุณ.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2550). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*.
กรุงเทพฯ: เข้าส์ออฟเคอร์ มิสท์.
- มัทธรา ธรรมบุศย์. (2561). *การเรียนรู้ทักษะชีวิต*. เข้าถึงได้จาก
https://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Life_Skill.htm
(20 ธันวาคม 2562).

- วิจารณ์ พานิช. (2557). *แกะรอยความคิด พิสูจน์ความจริง*. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ.
- _____. (2561). *เรียนรู้คุณค่าแห่งชีวิต 'เรียนรู้องค์รวม สู่การเปลี่ยนแปลง'*.
เข้าถึงได้จาก <https://www.arsomsilp.ac.th/lifeislearning-vichan/>
(20 ตุลาคม 2562).
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2559). *ห้องเรียนแห่งอนาคต เปลี่ยนครูเป็นโค้ช!*. กรุงเทพฯ:
ซีอีดียูเคชั่น.
- วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์. (2559). *การศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1*. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). *การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*.
Veridian E-Journal (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
และศิลปะ), 10(2), 1856-1867.
- ศิริพร อัจฉิภา. (2557). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครู
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). *ความรู้
เพื่อชีวิต*. เข้าถึงได้จาก <http://www.factsforlifethai.cf.mahidol.ac.th>
(20 ธันวาคม 2562).
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์
(พิมพ์ครั้งที่ 5)*. อุตรธานี: อักษรศิลป์.
- สัจจา โสภา. (2556). *ความคาดหวังและความพึงพอใจนักเรียนต่อการบริการ
ที่ศูนย์เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์*. สารนิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560).
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.
กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). (ร่าง) *แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). *เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อขับเคลื่อนจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2561). *พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2561 ฉบับ 100 ปี การสาธารณสุขไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สำราญ กำจัดภัย. (2560). *เอกสารคำสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- _____. (2562). *สถิติเพื่อการวิจัยด้านหลักสูตรและการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัย หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ballanca, J. & Brandt, R. (2013). *21st century skills: Rethinking how students learn* (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, แปล). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส์ พับลิชชิง เฮาส์.
- Julia. (2015). *A Study of Life Skills from Traditional and Afterschool 4–H Participants*. Thesis M.S. USA: University of Nebraska–Lincoln.

- Sabrina. (2018). *Life Skills Education: Teachers' Perceptions in Primary School Classrooms in Finland and Singapore*. Master's Thesis in Education. Finland: University of Jyvaskyla.
- The Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st Century Learning*. Retrieved from http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf October 22nd, 2019.
- UNICEF. (2019). *Skills development, productive lives*. Retrieved from <https://www.unicef.org/education/skills-development> October 22nd, 2019.
- World Health Organization. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Switzerland: Mandat Plus Prevention.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

V. cum

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๙๙ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๒๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๒๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ขำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

V. amn

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๙๙ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๒๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๒๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อุษา ปราบหงษ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

N. aum

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภามล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๔๙ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวชลลดา สัพโส

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

M. eum

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภามล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๙๙ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๒๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวจริญา เชื้อคำเพ็ง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโดมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

K. aum

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภากล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโดมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๙๙ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/๒๘๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิติโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

สำเนา

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสกลนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้องกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายภคพล ศติวัฒน์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและงบประมาณ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายโตมฤทธิ์ เอื้องกิ่งเพชร โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๑๗๔๔ ๗๗๗๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย โทร. IP-Phone ๒๔๐.....

ที่ ศธ.๐๕๔๒.๑๒/๑๒๔..... วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....

เรียน ครูใหญ่โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ด้วย นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๘๔๒๑๒๒๘๑๐๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูล

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูล

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

- 1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาวัฒน์ กุลไพบุตร อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 1.3 ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 1.4 นางสาวชอลดา สัพโส ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 1.5 นางสาวจริญา เชื้อคำเพ็ง ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รายนามผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต

- 2.1 นายนฤทธิ คำศิริ ประธานกรรมการ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.2 นางยุพิน ศรีชาติ รักษาการครูใหญ่ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.3 นางสาวชอลดา สัพโส ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.4 นางสาวจริญา เชื้อคำเพ็ง ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.5 นางสาวพิมพ์พร ภิญโญ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.6 นางสาวอสนฤดี ผดุงกิจ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 2.7 นางสาวทิวาทิพย์ เดชบรรทม ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.8 นายพิมุข อินทรสูตร ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.9 นางสาวนิสา วงศ์ใหญ่ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.10 นายพงษ์พัฒน์ ดาโสภา ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.11 นางสาวอัจฉรา สุขวี ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ดนตรี โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามฉบับที่ 1: นักเรียน
2. แบบสอบถามฉบับที่ 2: ผู้ปกครองของนักเรียน
3. แบบสอบถามฉบับที่ 3: ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
4. แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
ทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ **นักเรียนระดับประถมศึกษา** โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. แบบสำรวจนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 การสอบถามทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในภาพรวม โดยลักษณะแบบสอบถาม
จะแสดง “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ของระดับพฤติกรรมของตัวชีวิตทักษะ
ชีวิตที่ต้องการสอบถาม

4. คำตอบทุกข้อถือเป็นความลับและใช้เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร)

นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ 1

ประถมศึกษาปีที่ 2

ประถมศึกษาปีที่ 3

ประถมศึกษาปีที่ 4

ประถมศึกษาปีที่ 5

ประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 การสอบถามระดับพฤติกรรมทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียน วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน
ใน “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ตรงกับระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อที่	ตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
		ระดับที่สังเกตเห็น					ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น											
1	บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ										
2	แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้										
3	บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง										
4	เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ร่วมกับผู้อื่นได้										
5	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น										
6	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น										
7	ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ										
8	ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น										
9	ชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และผู้อื่น										
10	แสดงความรู้สึกรักตนเอง และผู้อื่น										
11	ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม										
12	แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม										

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
ทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. แบบสำรวจนี้ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 การสอบถามทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในภาพรวม โดยลักษณะแบบสอบถาม
จะแสดง “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ของระดับพฤติกรรมของตัวผู้วัดทักษะ
ชีวิตที่ต้องการสอบถาม

4. คำตอบทุกข้อถือเป็นความลับและใช้เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร)

นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 20-30 31-40
- 41-50 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก
- อื่น ๆ _____

ตอนที่ 2 การสอบถามระดับพฤติกรรมทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียน วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน
ใน “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ตรงกับระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อที่	ตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน	สภาพปัจจุบัน					ความคาดหวัง				
		ระดับที่สังเกตเห็น					ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น											
1	บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ										
2	แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้										
3	บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง										
4	เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ร่วมกับผู้อื่นได้										
5	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น										
6	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น										
7	ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ										
8	ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น										
9	ชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และผู้อื่น										
10	แสดงความรู้สึกรักตนเอง และผู้อื่น										
11	ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม										
12	แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม										

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา
ทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรม
แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียน
วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. แบบสำรวจนี้ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 การสอบถามทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในภาพรวม โดยลักษณะแบบสอบถาม
จะแสดง “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ของระดับพฤติกรรมของตัวชี้วัดทักษะ
ชีวิตที่ต้องการสอบถาม

4. คำตอบทุกข้อถือเป็นความลับและใช้เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร)

นักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 20-30 31-40
- 41-50 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก
- อื่น ๆ _____

ตอนที่ 2 การสอบถามระดับพฤติกรรมทักษะชีวิต ของนักเรียนโรงเรียน
วิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน
ใน “สภาพปัจจุบัน” และ “ความคาดหวัง” ตรงกับระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓
ในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อที่	ตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน	ความคาดหวัง				
		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น						
1	บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ					
2	แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้					
3	บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง					
4	เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้					
5	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น					
6	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น					
7	ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ					
8	ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น					
9	ชื่นชมในความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น					
10	แสดงความรู้สึกรักตนเองและผู้อื่น					
11	ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม					
12	แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม					
13	บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อน ให้ผู้อื่นรับรู้					

ข้อที่	ตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน	ความคาดหวัง				
		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ					
15	ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น					
การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์						
16	ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ					
17	มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ					
18	วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้					
19	คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล					
20	สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยงและจินตนาการ					
21	วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน					
22	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์					
การจัดการกับอารมณ์และความเครียด						
23	จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้					
24	แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ					
25	ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้					
26	จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์					
27	ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์					
28	กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง					
29	เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก					

ข้อที่	ตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน	ความคาดหวัง				
		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม					
31	มีอารมณ์ขัน					
การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น						
32	ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด					
33	รักษาความลับของเพื่อน					
34	ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้					
35	แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น					
36	ชื่นชมความสำเร็จความสามารถและการกระทำที่ดีของเพื่อน ด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้					
37	กล้ายืนยันทักษะ ความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้					
38	หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง					
39	ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียน้ำใจ					
40	ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้					
41	ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย					
42	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน					
43	ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของกลุ่ม/ชั้นเรียน/สังคม					

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ให้ข้อมูล ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน วันที่

คำชี้แจง :

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มครูและคณะกรรมการสถานศึกษา แล้ววิเคราะห์ผลปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ให้เป็นไปตามสภาพที่คาดหวัง โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ดังนั้นผู้วิจัย จึงใคร่ขอคำชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะชีวิตจากท่าน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ต่อไป

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

(นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร)

นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทักษะชีวิตของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
<p>1) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ - การจัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ - การจำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ 	

ทักษะชีวิตของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
<p>2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูล ข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้ - การคาดคะเนความเสี่ยงจาก สถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวัน อย่างมีเหตุผล - การมีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ 	

ทักษะชีวิตของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา	แนวทางในการพัฒนา
<p>4) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง ด้วยความมั่นใจ - การแสดงความสามารถของตนเอง ให้ผู้อื่นรับรู้ - การปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม 	

ภาคผนวก ง

ค่าคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 10 แบบสรุปผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถามการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	ค่า IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม	ค่า IOC	การแปลผล
	1	2	3	4	5			
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40	0	+1	0	1+	+1	4	0.60	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 11 รายละเอียดตัวชี้วัดขององค์ประกอบทักษะชีวิต สำหรับหาค่าอำนาจจำแนก (r)
ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	รายละเอียดตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน
1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	1	บอกสิ่งที่ตนเองชื่นชอบ และภาคภูมิใจ
	2	แสดงความสามารถของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้
	3	บอกจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง
	4	เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้
	5	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น
	6	ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่น
	7	ใช้สิทธิของตนเองในโอกาสต่าง ๆ
	8	ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น
	9	ชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง และผู้อื่น
	10	แสดงความรู้สึกรักตนเอง และผู้อื่น
	11	ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคม
	12	แสดงออกในสิ่งที่ตนเองภาคภูมิใจอย่างเหมาะสม
	13	บอก/บรรยาย/เล่าความดีหรือความภาคภูมิใจของเพื่อนให้ผู้อื่นรับรู้
	14	กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเองด้วยความมั่นใจ
	15	ยอมรับในความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของผู้อื่น
2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	16	ตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ
	17	มีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ
	18	วิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้
	19	คาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่เผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล
	20	สร้างผลงานและแสดงผลงานที่เกิดจากการคิดเชื่อมโยงและจินตนาการ

ตาราง 11 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	รายละเอียดตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน
	21	วิพากษ์วิจารณ์ตามหลักการเหตุผลและใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องสนับสนุน
	22	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแก้ไขปัญหาค้นหาได้หลากหลายวิธี และตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	23	จำแนกอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้
	24	แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ
	25	ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
	26	จัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหา ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
	27	ผ่อนคลายอารมณ์และความเครียด ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์
	28	กำหนดแนวทางหรือวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง
	29	เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก
	30	วิเคราะห์และเลือกวิธีการ/กิจกรรม ที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม
	31	มีอารมณ์ขัน
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	32	ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด
	33	รักษาความลับของเพื่อน
	34	ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรงได้
	35	แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น
	36	ชื่นชมความสำเร็จความสามารถและการกระทำที่ดีของเพื่อน ด้วยคำพูด ภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้
	37	กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้
	38	หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของตนเอง

ตาราง 11 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	รายละเอียดตัวชี้วัดทักษะชีวิตของนักเรียน
	39	ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้โดยไม่เสียสัมพันธภาพ หรือเสียน้ำใจ
	40	ขอความช่วยเหลือเมื่ออยู่ในภาวะวิกฤตได้
	41	ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย
	42	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่นและมีความสำเร็จหรือมีผลงานจากการสร้างสรรค์ร่วมกัน
	43	ปฏิบัติตามกฎ ข้อตกลงของกลุ่ม/ชั้นเรียน/สังคม

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตัวชี้วัด (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม
ในสภาพ “ความคาดหวัง” ของทักษะชีวิตนักเรียน

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	ค่าอำนาจจำแนก
1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น	1	.286
	2	.446
	3	.505
	4	.284
	5	.464
	6	.476
	7	.365
	8	.440
	9	.445
	10	.448
	11	.505
	12	.543
	13	.553
	14	.513
	15	.529
2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์	16	.629
	17	.601
	18	.606
	19	.545
	20	.521
	21	.552
	22	.619
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	23	.627
	24	.618
	25	.590

ตาราง 12 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	ค่าอำนาจจำแนก
	26	.553
	27	.606
	28	.613
	29	.543
	30	.620
	31	.411
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	32	.648
	33	.527
	34	.664
	35	.646
	36	.665
	37	.559
	38	.565
	39	.545
	40	.524
	41	.624
	42	.655
	43	.559

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสภาพความคาดหวัง (α) = 0.950

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตัวชี้วัด (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม
ในสภาพ “สภาพปัจจุบัน” ของทักษะชีวิตนักเรียน

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	ค่าอำนาจจำแนก
1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	1	.414
	2	.313
	3	.569
	4	.210
	5	.432
	6	.327
	7	.325
	8	.607
	9	.574
	10	.415
	11	.462
	12	.495
	13	.490
	14	.712
	15	.509
2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	16	.617
	17	.682
	18	.705
	19	.522
	20	.480
	21	.637
	22	.566
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	23	.646
	24	.692
	25	.720

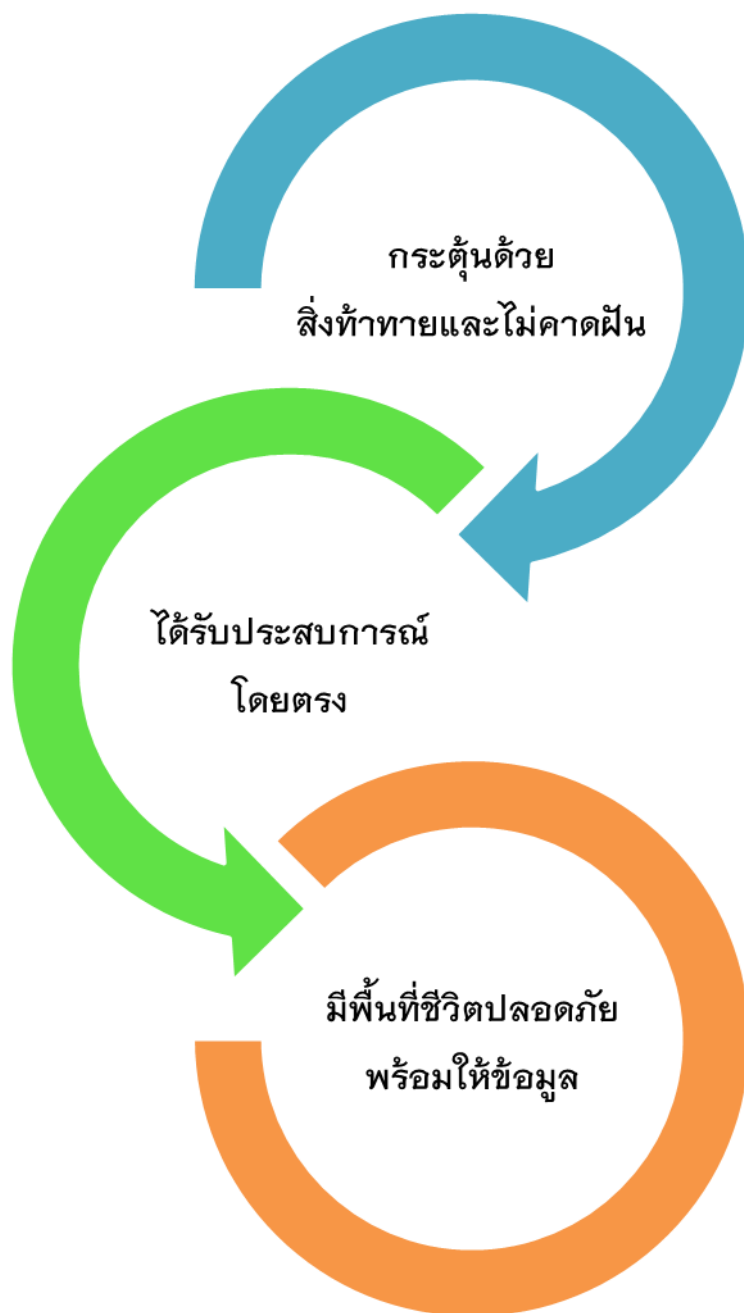
ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียน	ตัวชี้วัดที่	ค่าอำนาจจำแนก
	26	.654
	27	.699
	28	.708
	29	.733
	30	.590
	31	.363
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	32	.715
	33	.582
	34	.696
	35	.764
	36	.768
	37	.634
	38	.386
	39	.542
	40	.522
	41	.652
	42	.595
	43	.637

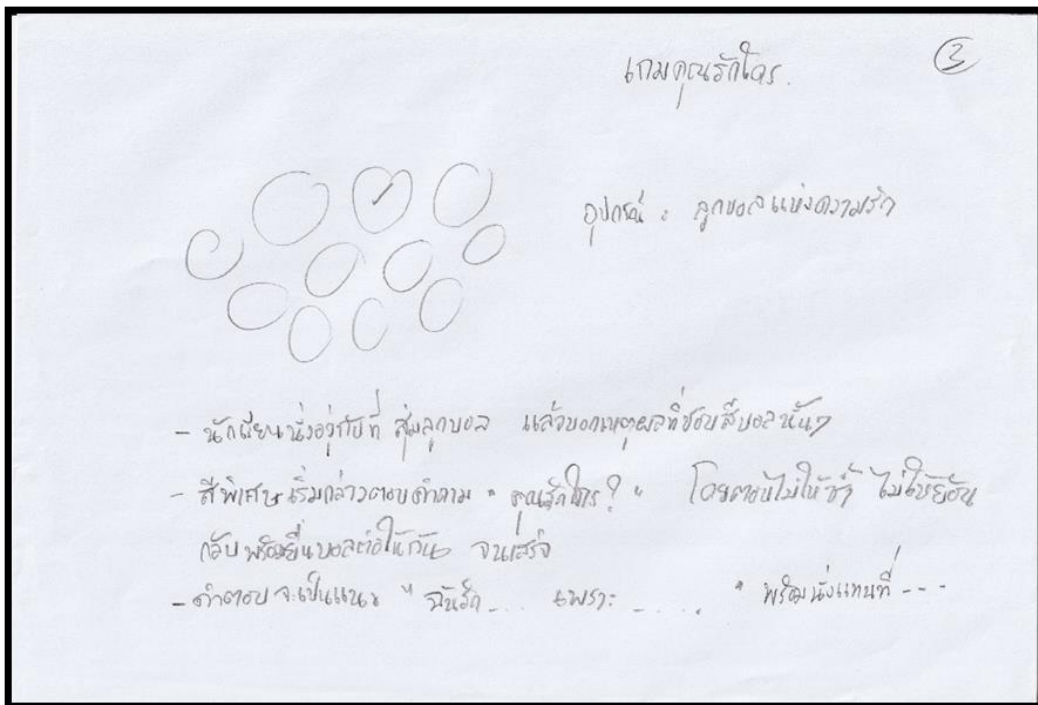
ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามสภาพสภาพปัจจุบัน (α) = 0.955

ภาคผนวก จ

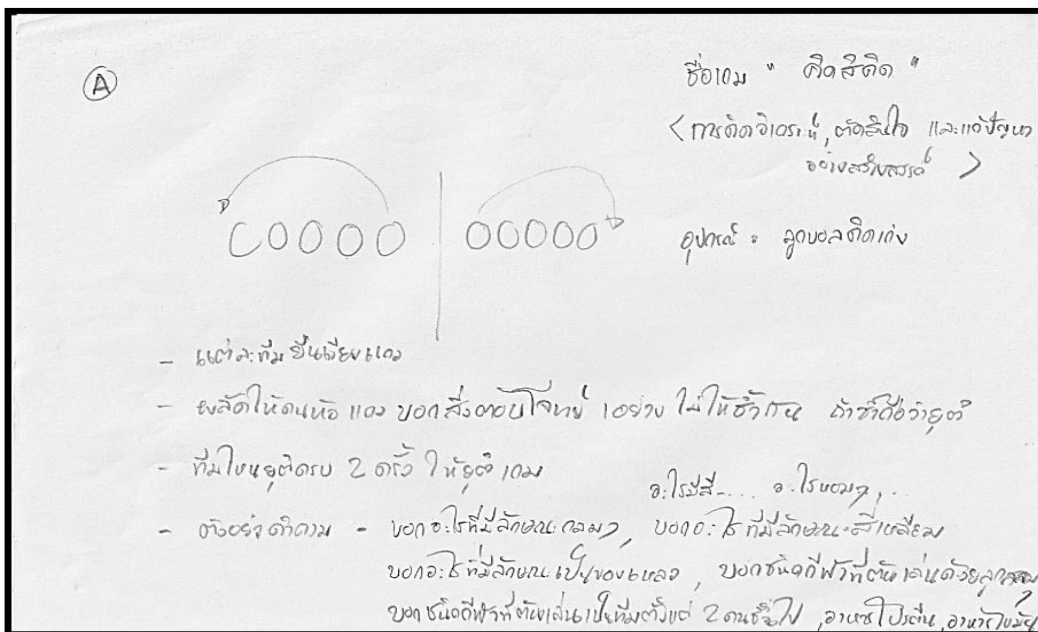
ภาพประกอบกิจกรรมเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

แนวความคิดการออกแบบกิจกรรม Brain gym
โดยใช้ “เกม” ก่อนและระหว่างการเก็บข้อมูลแบบสอบถามกลุ่มนักเรียน

แผนการจัดกิจกรรมก่อนเวลาเก็บข้อมูลแบบสอบถามนักเรียน
 “เกมคุณรักใคร”

แผนการจัดกิจกรรมก่อนเวลาเก็บข้อมูลแบบสอบถามนักเรียน
 “เกมคิดลึกลับ”

(B) ชื่อเกม " อ้อตื้นเต็น "

เส้นชัย

{ การจัดการก่อนเกม ใน
ความละเอียด }

อุปกรณ์ ลูกบอลยาง

- มีเส้นชัยในจุดที่กำหนด แบ่งเป็นฝั่งๆ จำนวน 4 ฝั่ง แล้วต่อด้วย แถบสี ที่ยาว 100 นิ้ว กว้าง 1 ซม.
- คนนี้จะวิ่งของให้คนแรก , ตอนวิ่งของทั้งคนให้คนถัดไป จนกว่าคนสุดท้ายจะวิ่งถึงจุดของจุดจบงาน และวิ่งให้คนถัดมาแทนในหัว เริ่มๆ ใจตัววิ่งด้วยตัว ที่มันวิ่งนะ

แผนการจัดกิจกรรมก่อนเวลาเก็บข้อมูลแบบสอบถามนักเรียน
“เกมอ้อตื้นเต็น”

(C) ชื่อเกม " สิ่งดีดี "

< การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น >

- แต่ละทีมใช้วิธีอื่น และ คนตรงข้ามพูดชมเชย แล้วถามชื่อของผู้อื่น จับคนเริ่ม ต่อด้วย 20 คำจดี สิ่งดีดี 100 ดีดี ...
- เมื่อถามจนไม่ได้ลูกบอลขอทานให้คนที่แรกวิ่งไป เก็บไว้เป็นของตอบแทน
- วนกลับจนทุกคนแล้วลูกบอลได้โดยทุกคน

อุปกรณ์ : ลูกบอลหนังตามัด

แผนการจัดกิจกรรมก่อนเวลาเก็บข้อมูลแบบสอบถามนักเรียน
“เกมสิ่งดีดี”

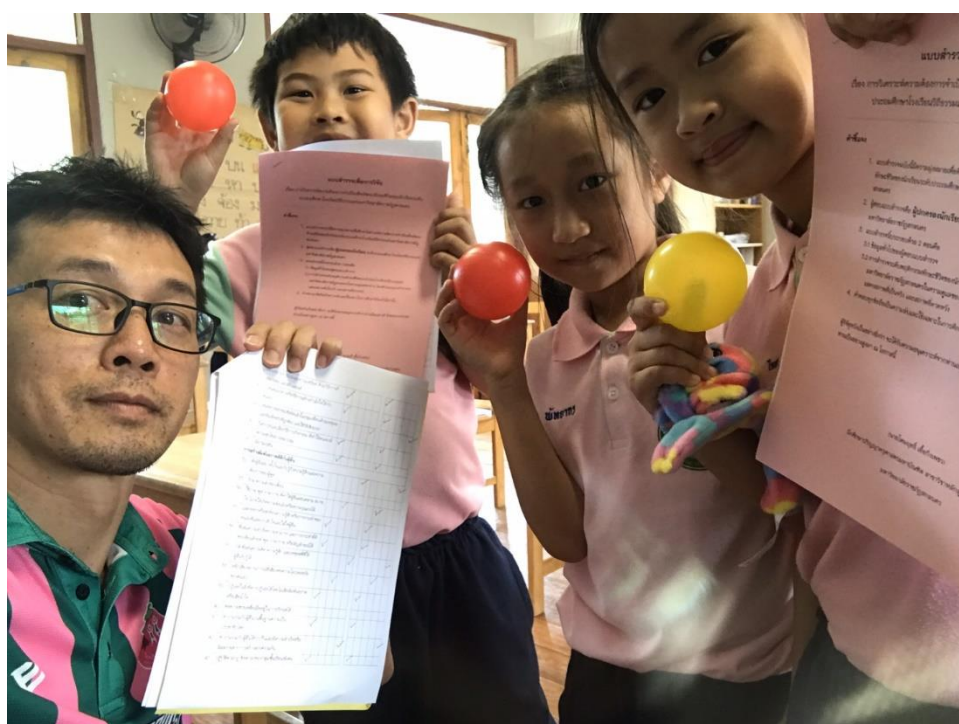
ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

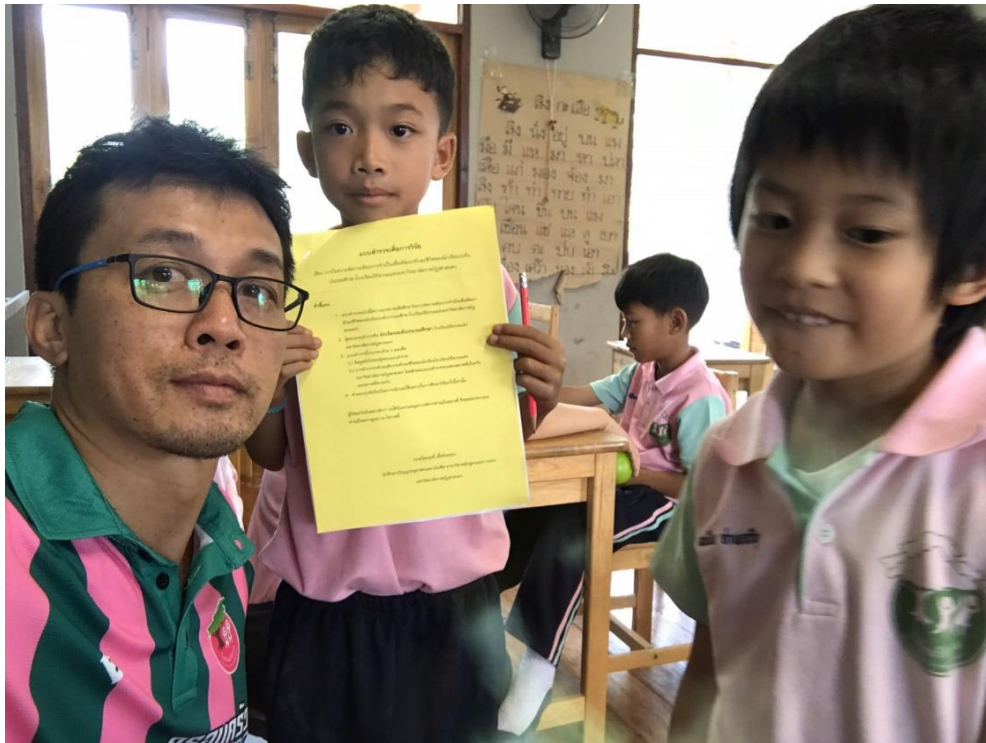
ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

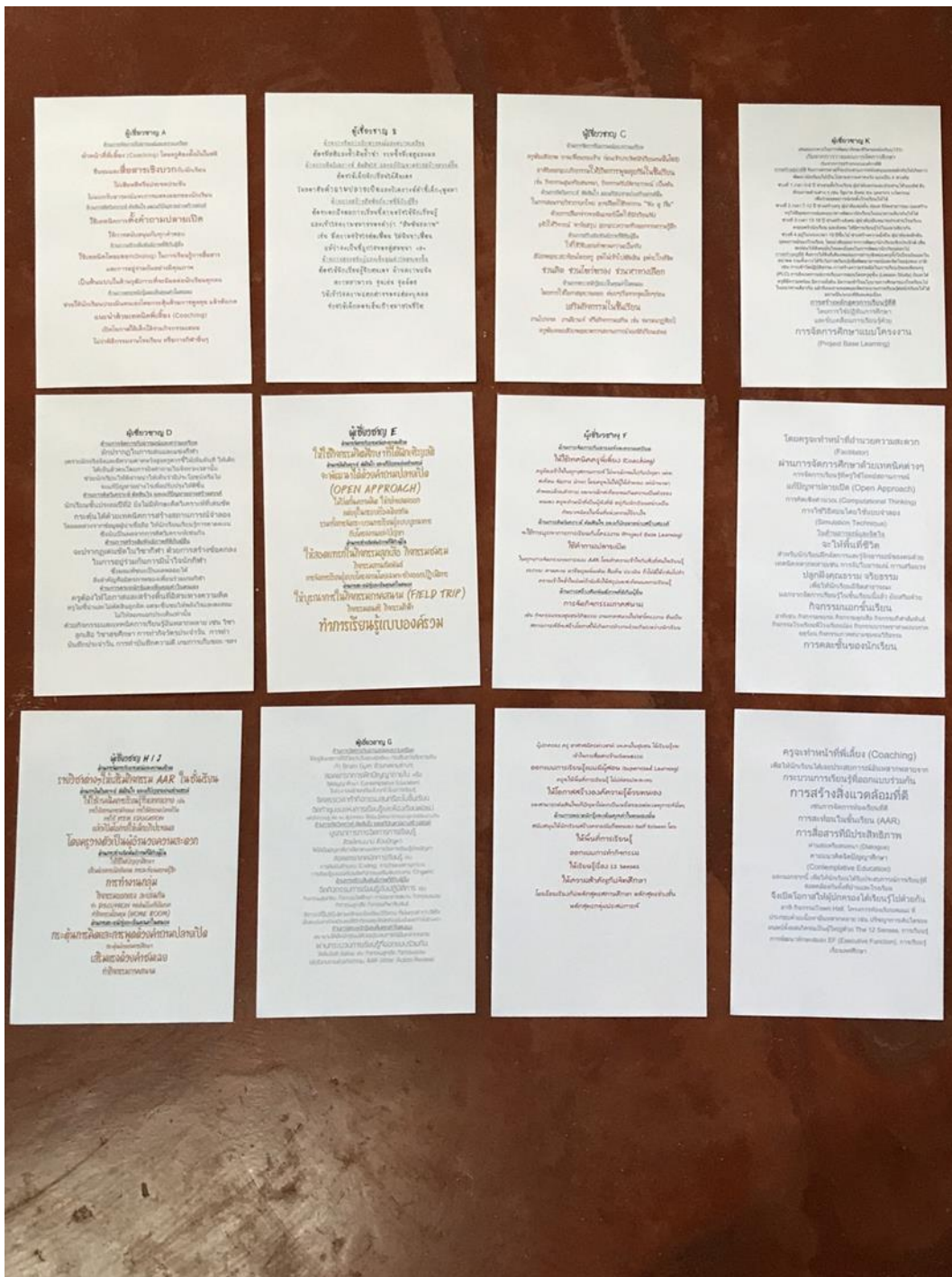
ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล คุณครู

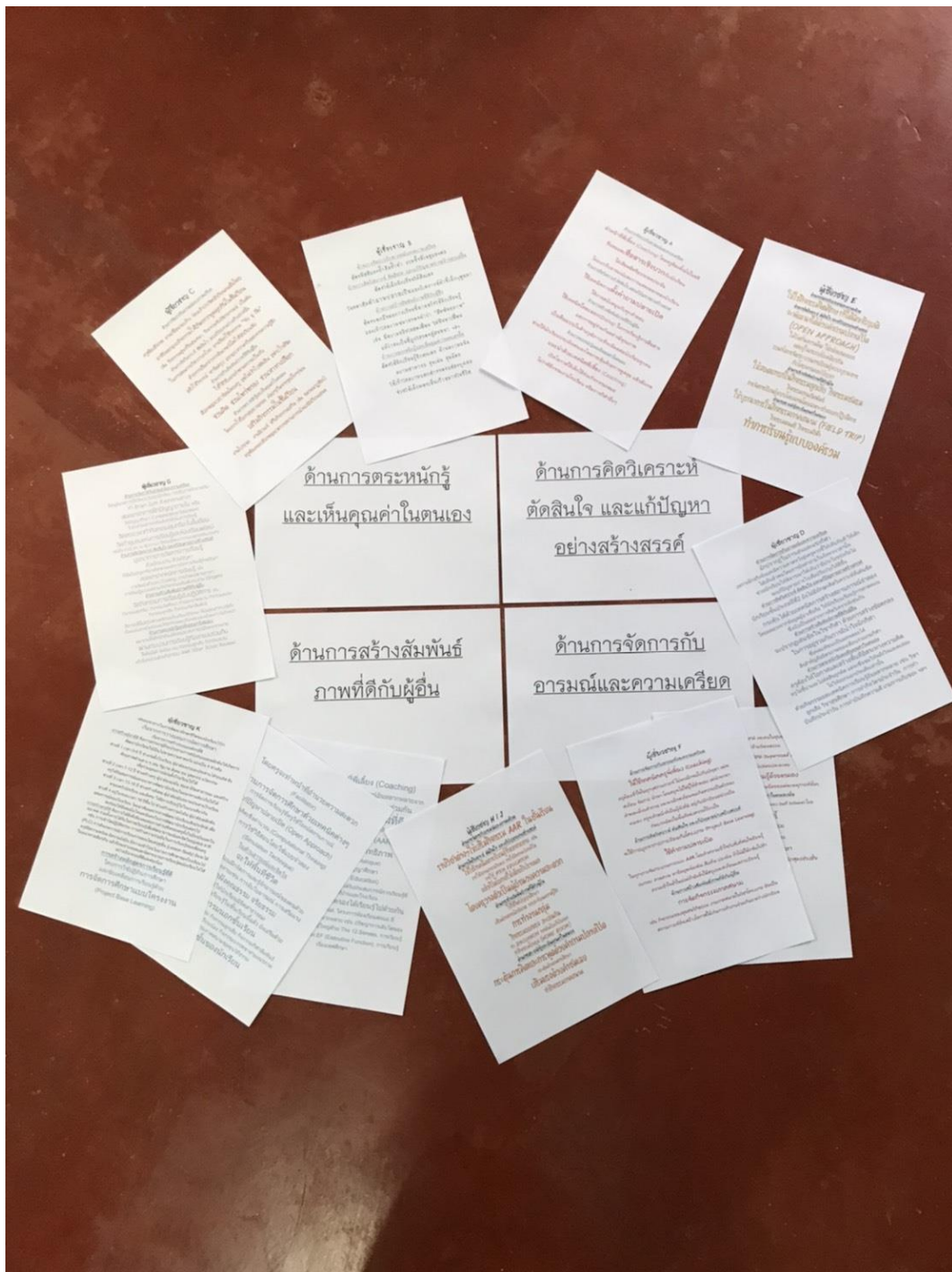
ภาพกิจกรรมการเก็บข้อมูล คณะกรรมการสถานศึกษา

ภาคผนวก ฉ

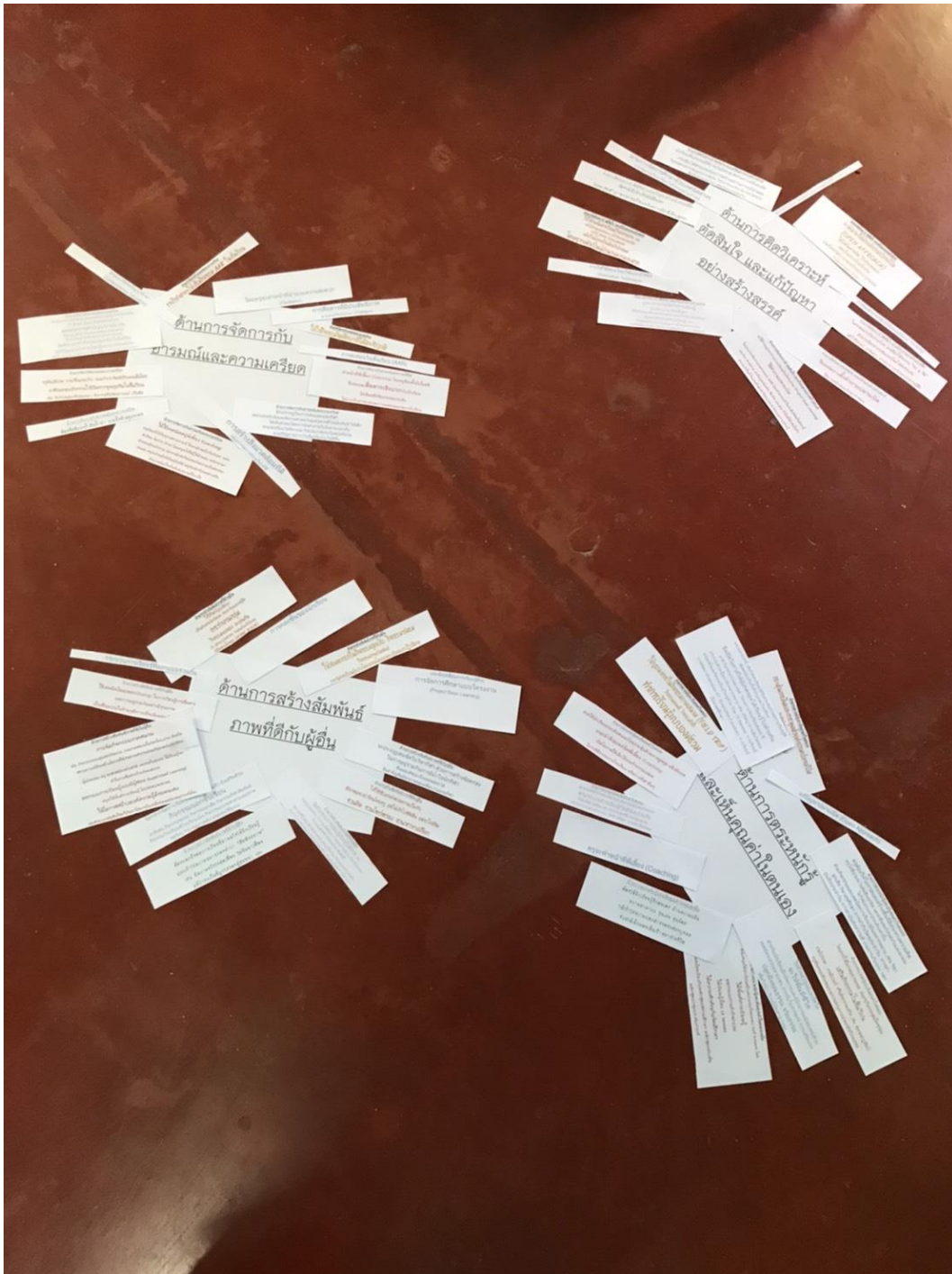
ภาพประกอบกิจกรรมวิเคราะห์เนื้อหา

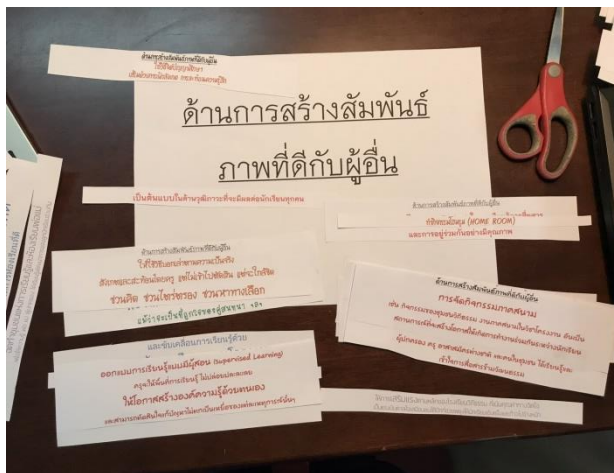
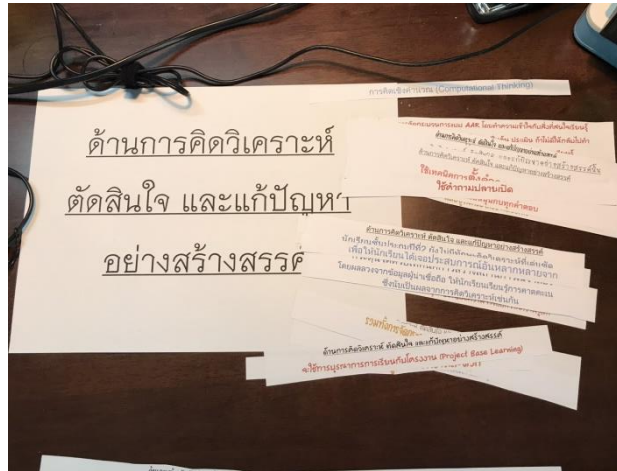
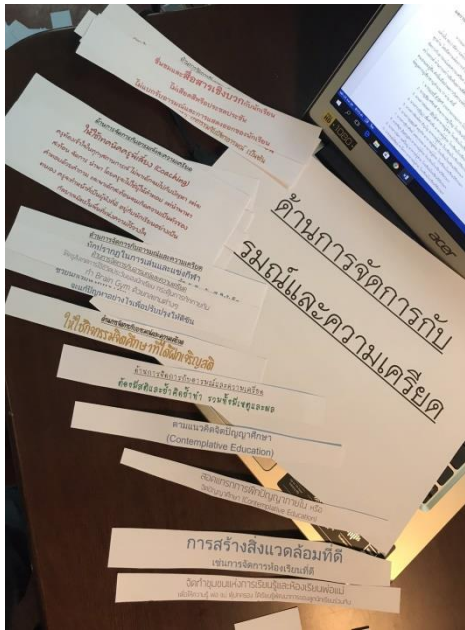
ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งจากการจดบันทึก และการถอดบทบันทึกเสียงสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 เตรียมหัวข้อทักษะชีวิตในแต่ละด้าน เพื่อรวบรวมเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 แยกส่วนเนื้อหาบทสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมเข้ากับแต่ละด้านของทักษะชีวิต

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบ และรวบรวมเนื้อหาในแต่ละด้านของทักษะชีวิตให้เป็นหมวดหมู่

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายโตมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร
วัน เดือน ปีเกิด	21 มกราคม 2512
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	123 ซอยดงพัฒนา6 ถนนนาเวง-นาคำ ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000
อาชีพปัจจุบัน	เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีอาหาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2562	ปริญญาเกษตรศาสตรบัณฑิต (กษ.บ.) สาขาวิชาการจัดการการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2563	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2534	กรรมการผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดเอื้อบุญญ์ดี
พ.ศ. 2549	ผู้จัดการคลินิกทันตกรรมหมอปู
พ.ศ. 2558	คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2560	ผู้จัดการสวนผักอินทรีย์ ไร่กองคำ